

Análise da Enquisa de Condicións de Vida con enfoque de infancia 2025

Galicia

plataforma de infancia

españa

Análise da Enquisa de
Condicións de Vida con
enfoque de infancia 2025

Galicia

EDITA: Plataforma de Infancia
COORDINA: Débora Quiroga
ELABORA: Joffre López Oller y Débora Quiroga

XUÑO 2025

Os dereitos da publicación son dereitos compartidos, de modo que calquera persoa é libre de copiar, distribuír e comunicar a obra, sempre que se recoñezan os créditos do editor e non se utilice con fins comerciais ou contrarios aos dereitos das nenas e nenos.

Índice interactivo

01	
Introdución	6

02	
Metodoloxía	8

03	
Contexto España	12

04	
As comunidades autónomas	20

05	
Os Obxectivos de Desenvolvemento sostible e as comunidades autónomas	36

06	
Galicia	40

07	
Conclusións	50

08	
Anexo: Siglas	56

01 | Introducción

Unha das claves para a erradicación da pobreza e/ou exclusión social na infancia é o desenvolvemento de políticas de ámbito autonómico por varios motivos:

Por unha banda, porque España alberga no seu interior importantes desigualdades territoriais de carácter estrutural. A nivel xeral, pódese dividir o mapa do país en tres zonas fundamentais: as comunidades autónomas do norte, que ano a ano mostran valores de AROPE (indicador para medir o risco de pobreza e/ou exclusión social) e pobreza significativamente máis baixos que o resto; as do sur, con altos niveis de privación, e unha terceira zona coas rexións transfronteirizas que inclúen a Ceuta, Melilla e Canarias, que se caracterizan por presentar os valores máximos en practicamente todos os indicadores. Poderíase incluír outro eixo, o leste-oeste, pero as diferenzas son menos impactantes. A pesar de que existen indicios de mellora das comunidades autónomas do sur, en detrimento doutras que historicamente soportaron baixos niveis de pobreza e/ou exclusión social, estes cambios non son o suficientemente importantes para que exista maior similitude entre as rexións.

Tamén hai que sinalar que os niveis de renda e o custo da vida varía en función da comunidade autónoma. Así, por exemplo, cando se calculan os niveis de pobreza a través dos limiares rexionais pódense observar importantes cambios; en xeral as autonomías do norte ven incrementadas as súas taxas de pobreza, mentres que as do sur diminúenas.

Para finalizar, a actuación política territorial é fundamental para combater os niveis de pobreza e/ou exclusión social na infancia. Cabe lembrar que as comunidades autónomas teñen delegadas moitas das competencias nos servizos sociais, a educación, o acceso á vivenda, a sanidade ou a garantía de ingresos en forma de políticas como as rendas mínimas de inserción.

Este informe pretende lanzar máis información e análise en base á Enquisa de Condicións de Vida (ECV), analizando os microdatos que ofrece a Enquisa e ofrecendo mostras representativas cunha análise específica co impacto dos datos na realidade da infancia, é dicir, das nenas e nenos menores de 18 anos, e cun enfoque específico na realidade de cada unha das comunidades autónomas.

02 | Metodología

A Enquisa de Condicións de Vida forma parte dunha metodoloxía da Unión Europea para medir a pobreza e/ou exclusión social dos Estados membro e permite establecer comparacións entre eles. É realizada de forma anual polo Instituto Nacional de Estatística (INE). Grazas a estes datos pódese analizar o impacto da pobreza nas condicións de vida e as carencias que afectan os membros dos fogares, tanto a nivel nacional como rexional.

A mostra efectiva da Enquisa de Condicións de Vida a nivel nacional está formada por unhas 72.000 persoas¹.

A través dos datos obtidos na Enquisa de Condicións de Vida pódese calcular o indicador AROPE, que son as persoas en situación de pobreza e/ou exclusión social. O devandito indicador está conformado por:

Persoas en risco de pobreza despois de transferencias sociais: Persoas cuxos ingresos por unidade de consumo² son inferiores ao 60 % da renda mediana dispoñible equivalente (despois de transferencias sociais). Os ingresos corresponden ao ano anterior ao da entrevista.

Carencia material severa: A carencia material severa é a proporción da poboación que vive en fogares que carecen, polo menos, de catro dos nove seguintes conceptos:

1. Non pode permitirse ir de vacacións polo menos unha semana ao ano.
2. Non pode permitirse unha comida de carne, polo ou peixe polo menos cada dous días.
3. Non pode permitirse manter a vivenda con unha temperatura adecuada.
4. Non ten capacidade para afrontar gastos imprevistos (de 650 euros).
5. Tiveron retrasos no pagamento de gastos relacionados coa vivenda principal (hipoteca ou aluguer, recibos de gas, comunidade...) ou en compras a prazos nos últimos 12 meses.
6. Non pode permitirse dispoñer dun automóbil.
7. Non pode permitirse dispoñer dun teléfono.
8. Non pode permitirse dispoñer dun televisor.
9. Non pode permitirse dispoñer dunha lavadora.

Persoas que viven en fogares con moi baixa intensidade de traballo: Persoas de 0 a 59 anos que viven en fogares nos que os seus membros en idade de traballar o fixeron menos do 20 % do seu potencial total de traballo no ano anterior ao da entrevista (período de referencia dos ingresos).

Aínda que non forma parte do indicador AROPE, nesta análise tamén se ten en conta a intensidade da pobreza monetaria, polo que tamén se proporcionan datos das **persoas en risco de pobreza severa**, que son aquelas cuxos ingresos por unidade de consumo son inferiores ao 40 % da renda mediana dispoñible equivalente. Os ingresos corresponden ao ano anterior ao da entrevista.

1. [Nota de Prensa: Enquisa de Condicións de Vida \(ECV\). Ano 2024. Resultados definitivos.](#)

2. As unidades de consumo outorgan un peso a cada membro do fogar en función dos seus membros e as súas idades. Así, á primeira persoa dáselle o valor 1, cada adulto adicional 0,5 e cada nena ou neno menor de 14 anos valería 0,3. Por exemplo, un fogar formado por dous adultos e dúas nenas ou nenos menores de 14 anos suporán 2,1 unidades de consumo (1 do primeiro adulto + 0,5 do segundo + 0,3 do primeiro/a neno/a + 0,3 do segundo/a neno/a).

No ano 2021 modificáronse varios dos compoñentes do indicador AROPE. Porén, **neste estudo vaise usar a metodoloxía antiga, baseada na estratexia Europa 2020**, xa que é a única que permite construír unha serie histórica máis longa, dende 2008³. As variacións son pequenas, situándose a taxa AROPE infantil para 2024 no 34,1 % segundo a definición antiga e no 34,6 % segundo a nova. Ademais, na nova definición de 2021, as novas carencias materiais severas aplícanse á poboación de 16 anos ou máis, mentres que para a poboación menor de 16 anos impútanse os valores baseados nos membros do seu fogar de 16 anos ou máis.

Tamén convén explicar que a Enquisa de Condicións de Vida vai cun ano de retraso, polo que os efectos da pandemia reflíctense no ano 2021, a excepción da carencia material severa, que se refire aos “últimos 12 meses”.

Finalmente, os datos a través dos que se mide a renda son calculados cos datos do ano anterior á entrevista, é dicir, a renda coa que se mide a taxa de pobreza do 2025 é a do ano 2023.

Con respecto á desigualdade, esta mídese, principalmente, a través de dous indicadores:

- **Índice de Gini:** é unha medida que calcula como de igualitario é o reparto de ingresos nun territorio. Proporciona valores que van do 0 ao 100. 0 significaría un reparto totalmente equitativo (igualdade perfecta), así que canto máis se aproxime o valor ao 100 maior desigualdade existirá.
- **Ratio s80/s20:** Calcula a relación entre o ingreso total recibido polo 20 % da poboación cos ingresos máis altos e o 20 % da poboación cos ingresos máis baixos. Canto máis elevado sexa o valor, máis desigualdade existirá.

3. A metodoloxía Europa 2030 só ofrece datos a partir de 2014.

03 | Contexto España

A continuación, móstranse de forma breve os principais datos da situación de pobreza e/ou exclusión infantil para España no ano 2024⁴:

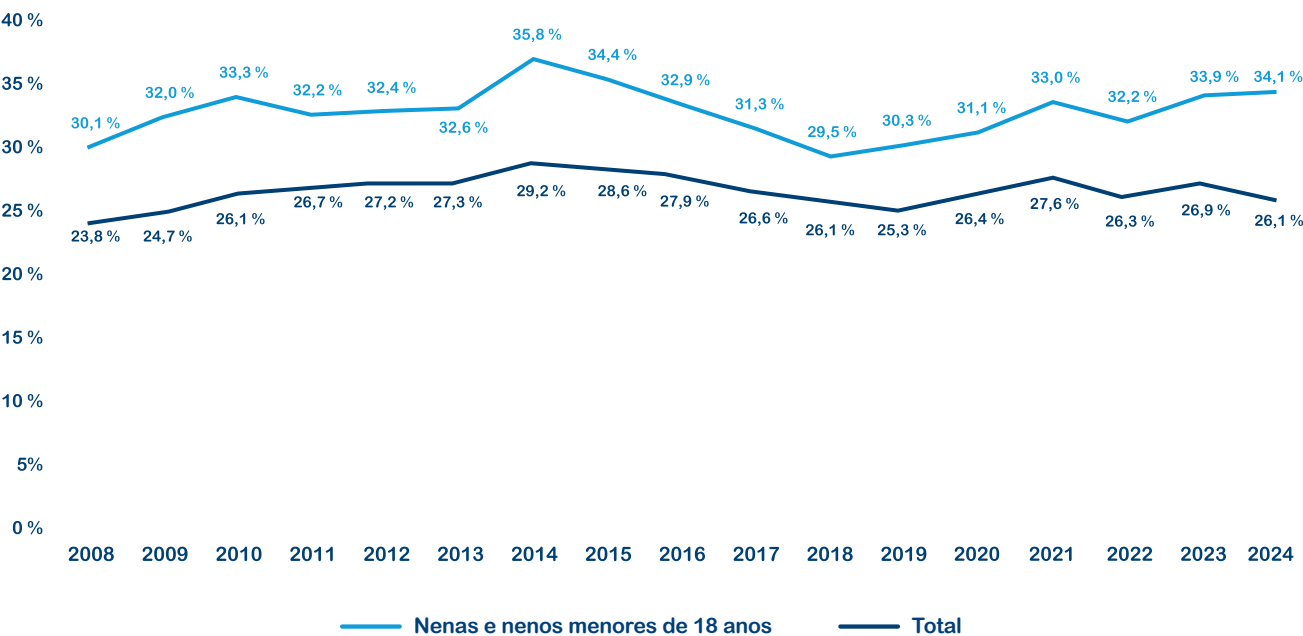
O indicador AROPE para a poboación infantil no 2024 é de 34,1 %, o que supón o terceiro dato máis alto de toda a serie histórica.

En cifras absolutas, hai máis de 2,7 millóns de nenas, nenos e adolescentes vivindo en España en situación de pobreza e/ou exclusión social. O valor para o conxunto do país sitúase no 26,1 %.

Dende que se conta con datos, a infancia é sempre o grupo etario (nenas e nenos menores de 18 anos) con maior taxa AROPE.

Con respecto ao ano anterior, o dato para nenas, nenos e adolescentes aumentou en 0,2 puntos. Aínda que a suba non é significativa é importante sinalar que a infancia é o único grupo no que se incrementou a taxa AROPE.

Gráfico 1. Evolución nacional do risco de pobreza e/ou exclusión social en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) 2008-2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

O 29,2 % da infancia, é dicir, 2,3 millóns de nenas, nenos e adolescentes, viven con ingresos inferiores ao limiar de pobreza⁵. España é o país da Unión Europea cos niveis máis altos de pobreza infantil⁶.

4. Plataforma de Infancia. [Análisis de la Encuesta de Condiciones de Vida con enfoque de infancia 2025 \(abril 2025\)](#)

5. O limiar da pobreza para o ano 2024 son os 11.584,44 euros por unidade de consumo.

6. Fonte: Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tessi012/default/table?lang=en>

En comparación cos outros grupos de idade, obsérvase que a infancia mostra unha taxa de risco de pobreza monetaria⁷ notablemente superior. Esta diferenza tradúcese nunha marxe de máis de 11 puntos porcentuais con relación á poboación de 18 a 64 anos e de 12,3 coa de 65 anos ou máis. Estas diferenzas fixéronse máis notorias no último ano porque a taxa de pobreza infantil é a única que se incrementou.

En total, o 19,7 % da poboación española está en risco de pobreza, o que representa un descenso de medio punto con respecto ao 2023. Por contra, a taxa de pobreza infantil incrementouse en 0,3 puntos e sitúase en niveis superiores aos que había durante a pandemia.

Neste apartado é importante indicar que España é pouco eficiente á hora de loitar contra a pobreza infantil. En 2024 as transferencias sociais en España lograron reducir a taxa de risco de pobreza nos fogares con presenza de infancia en 7,4 puntos porcentuais. Un avance significativo con respecto ao 2023 en que esta redución foi de 5,9 puntos. Aínda así, España atópase lonxe da media europea en cuestión de transferencias sociais, que se mantén próxima aos 14 puntos.

Neste sentido, é importante destacar algúns dos aspectos que inflúen en que España siga mantendo taxas de pobreza infantil tan altas:

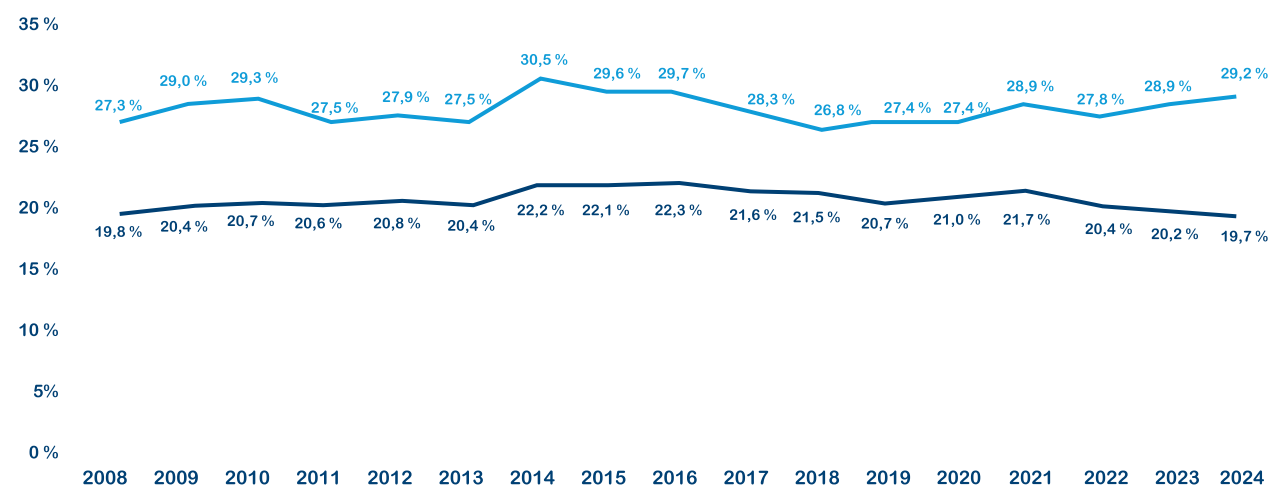
- Investe o 1,5 % do PIB, cando a media europea se sitúa no 2,4 %.
- A contía das axudas non adoita superar o limiar da pobreza, por exemplo, no caso do Ingreso Mínimo Vital (IMV) e a súa combinación co Complemento de Axuda á Infancia (CAPI), polo que non logran o obxectivo de sacar ás persoas da pobreza. Ademais, existe o problema de que as prestacións non chegan ás familias máis vulnerables (*Non Take Up*)⁸.
- O apoio á infancia pola vía fiscal en España supón preto do 60 % do total, o cal representa a porcentaxe máis elevada de toda a UE. Este sistema beneficia aos fogares con maior renda e, polo seu carácter non reembolsable, exclúe ás familias en situación de exclusión.
- En 2024, o 9,8 % dos fogares con presenza de infancia recibiron axudas, o que supón un aumento de 0,6 puntos porcentuais respecto a 2023. Con todo, só o 9,4 % destas axudas chegaron a fogares en risco de pobreza e/ou exclusión social. Isto significa que só o 28 % dos fogares con nenas, nenos e adolescentes en situación de vulnerabilidade recibiron apoio da administración pública.
- En España non existe unha axuda á crianza similar á que existe noutros países da Unión Europea, a pesar de que hai unha relación directa entre as axudas á crianza e os niveis de pobreza infantil.

7. A pobreza monetaria fai referencia aos fogares cuxos ingresos por unidade de consumo son inferiores ao 60 % da mediana da renda dispoñible (véxase o apartado de metodoloxía).

8. *Non take up* é o termo que se refire ao fenómeno que se produce cando persoas que cumpren os requisitos para acceder a un dereito ou axuda non o perciben.

Gráfico 2. Evolución nacional do risco de pobreza en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) 2008-2024

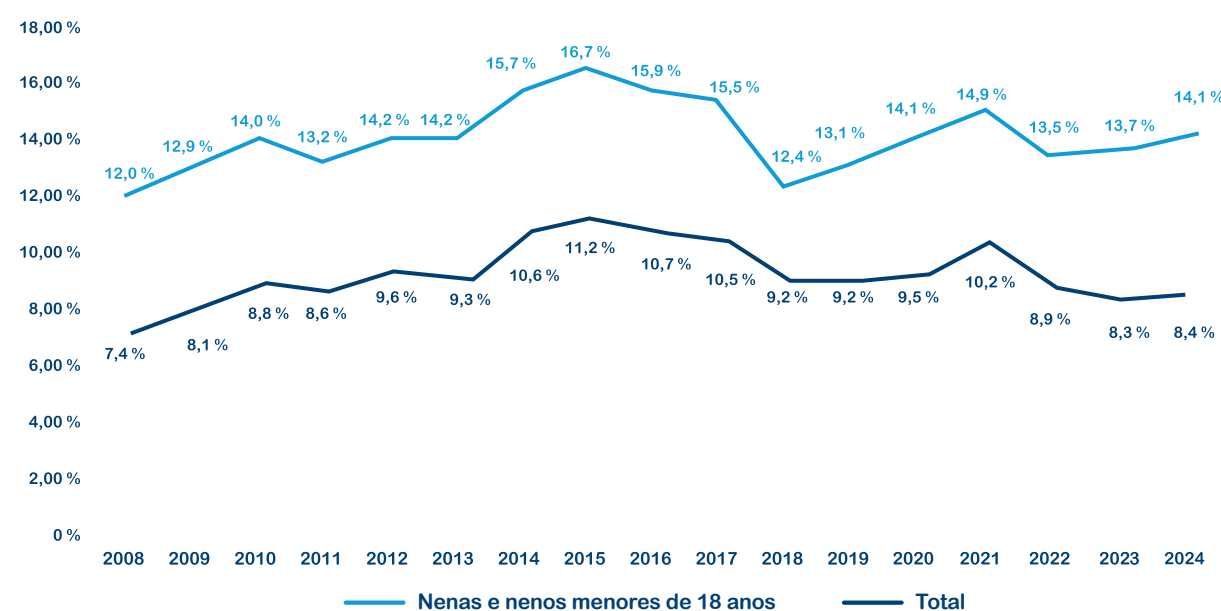

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de vida (INE).

No ano 2023 o 14,1%, é dicir, 1,1 millóns das nenas, nenos e adolescentes atopábanse en situación de **pobreza severa**⁹, o que supón que estaban a vivir con menos de 7.722,96 por unidade de consumo ao ano. Este tipo de pobreza ten unhas raíces estruturais máis profundas e menos dependentes de circunstancias conxunturais, polo que é máis complexo saír dela. As secuelas na infancia das situacións de pobreza severa son máis devastadoras e persistentes no tempo. A pobreza severa é máis preponderante na infancia, xa que a taxa para o conxunto da poboación é do 8,4 %, é dicir, 5,7 puntos máis.

Con respecto ao 2023, a pobreza severa na infancia incrementouse en 0,4 puntos. **É o indicador que máis aumentou no último ano.**

Gráfico 3. Evolución nacional da pobreza severa en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) 2008-2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

9. É dicir, fogares cuxos ingresos por unidade de consumo son inferiores ao 40 % da mediana da renda nacional (véxase o apartado de metodoloxía).

O 10,2% da infancia experimenta carencias materiais severas (CMS). Isto supón 812 mil nenas, nenos e adolescentes. O dato para o conxunto do país é de 8,4%.

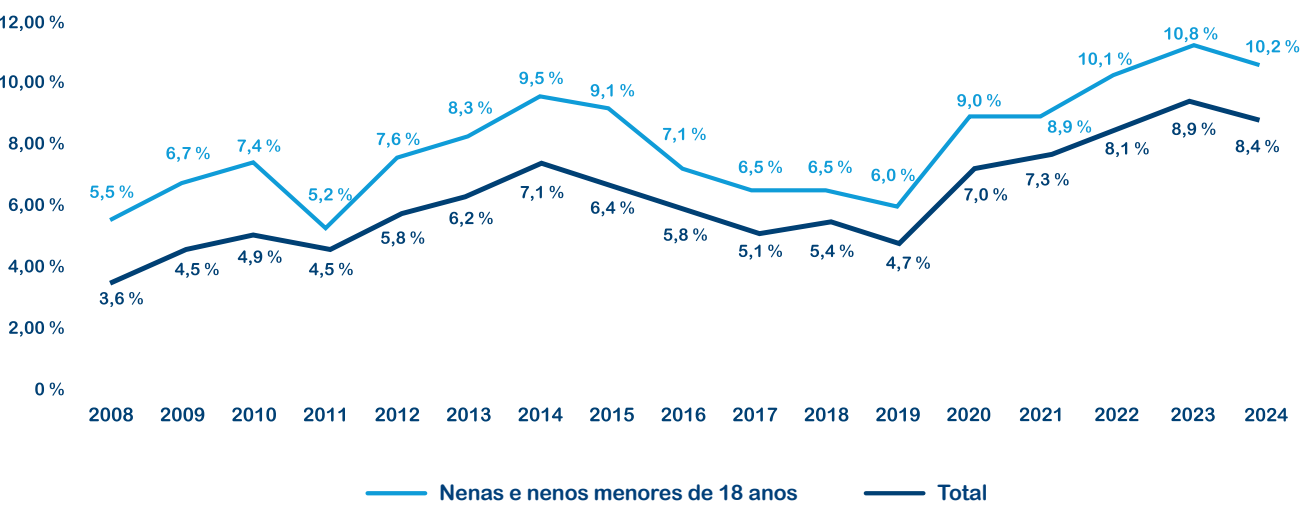
A pesar do descenso da carencia material severa entre a infancia no último ano, en 0,5 puntos porcentuais, o dato da carencia material severa para as nenas, nenos e adolescentes é o segundo máis alto dende que se teñen rexistros.

As carencias materiais severas teñen importantes impactos na infancia porque limitan o seu correcto desenvolvemento, xeran desigualdade e vulneran os seus dereitos. A evolución das carencias materiais nalgúns dos conceptos básicos foi negativa no 2024. Entre os datos máis importantes destacan:

- **Gastos imprevistos:** O 41,9% das nenas, nenos e adolescentes (3.336.000) viven en fogares que non poden afrontar gastos inesperados, o que limita a súa capacidade para responder a emerxencias ou imprevistos.
- **Atrasos en pagos:** Preto de 1,5 millóns da poboación infantil viven en fogares que experimentaron atrasos no pago do alugueiro, a hipoteca ou compras a prazos nos últimos 12 meses. Isto pode xerar inseguridade habitacional, risco de desafiuzamento e unha carga financeira adicional para as familias, con consecuencias negativas para as nenas, nenos e adolescentes.
- **Falta de vacacións** Máis de 2,8 millóns de nenas, nenos e adolescentes (35,6 %) non puideron saír de vacacións polo menos unha semana ao ano, un problema que aumentou nos últimos doce meses.
- **Pobreza enerxética:** O 17,9 % da infancia (1.425.000) vive en fogares que non poden manter unha temperatura adecuada na vivenda, o que afecta o seu benestar e saúde.
- **Alimentación deficiente:** O 6,9 % das nenas, nenos e adolescentes (549.000) non consome proteína animal (carne, polo ou peixe) polo menos cada dous días, o que reflicte unha alimentación insuficiente e pouco equilibrada. É, xunto co 2023, o dato máis alto da serie histórica.
- **Fenda dixital:** O 8,5 % das nenas, nenos e adolescentes (676.000) non ten acceso a un ordenador persoal, unha porcentaxe que aumentou respecto a 2023 e que limita as súas oportunidades educativas e sociais.

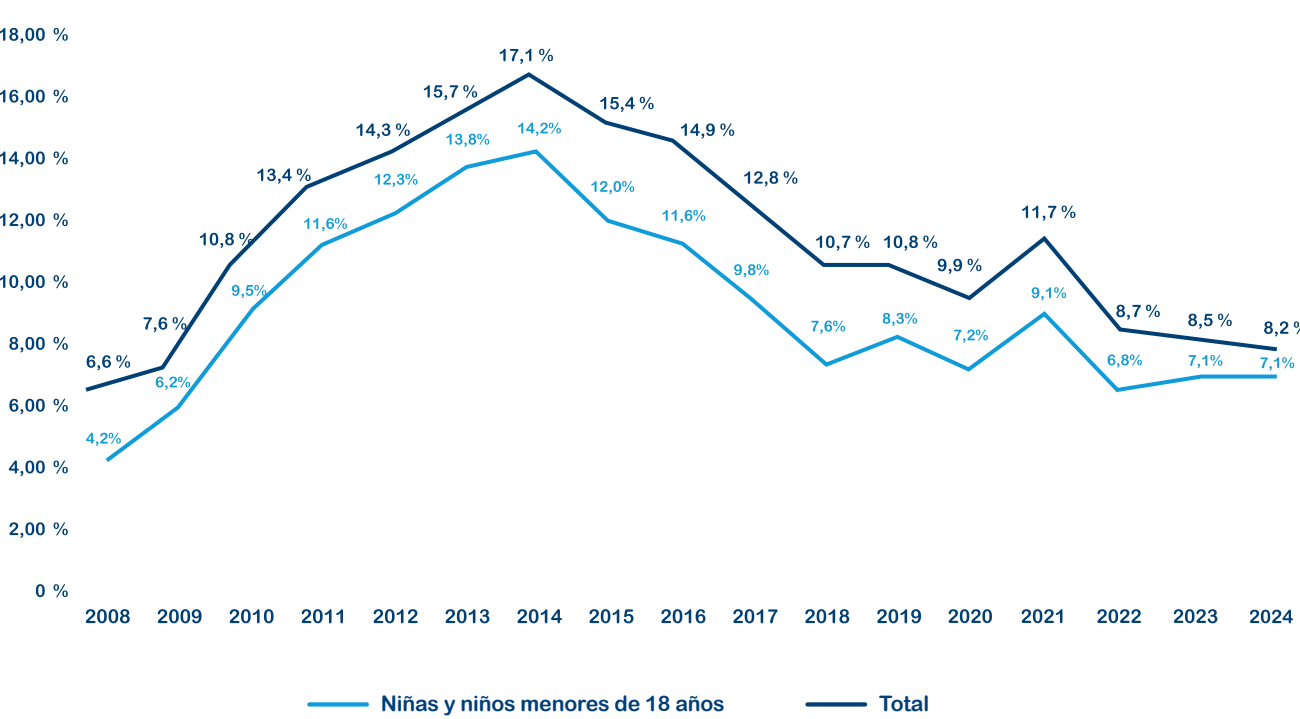
Gráfico 4. Evolución nacional de Carencia material severa en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) 2008-2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

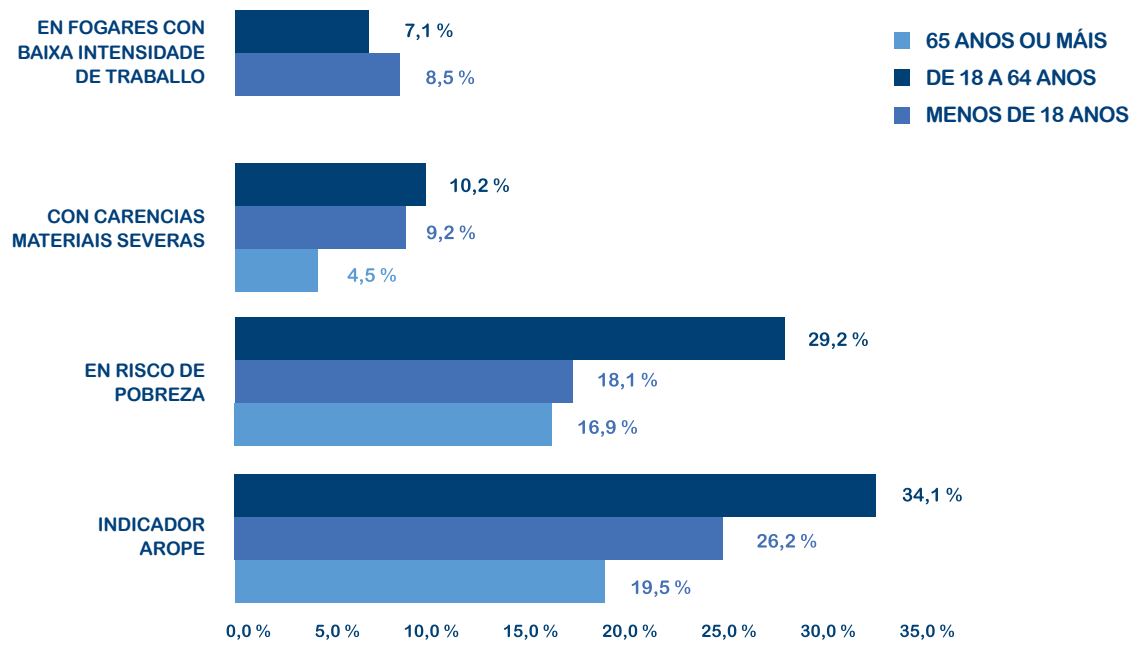
O 7,1 % das nenas, nenos e adolescentes viven en fogares cunha baixa intensidade de emprego (BITH). O BITH é en único indicador que é máis baixo para a infancia. O dato para o conxunto da poboación é do 8,2 %.

Gráfico 5. Evolución nacional da Baixa Intensidade no Traballo no Fogar en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) 2008-2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

Resumen. Risco de pobreza e/ou exclusión social (estratexia Europa 2020) e dos seus compoñentes segundo grupos de idade. 2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

A continuación, móstranse os datos do AROPE e os seus compoñentes segundo a metodoloxía de Europa 2030¹⁰. A taxa que máis se modifica é a referida ás carencias materiais, que pasa dun 10,2% na anterior metodoloxía a un 11,2%. Se ben convén lembrar que os ítems referidos ás carencias sociais non teñen en conta ás nenas e nenos.

A taxa que máis se modifica é a referida ás carencias materiais, que pasa dun 10,2 % na anterior metodoloxía a un 11,2 %. Aínda que convén lembrar que os ítems referidos ás carencias sociais non teñen en conta ás nenas e nenos.

Debido a esta modificación, a taxa AROPE da nova metodoloxía pasa a ser do 34,6 %, fronte ao 34,1 % da metodoloxía E2020.

Táboa 1. Risco de pobreza e/ou exclusión social (estratexia Europa 20320) e dos seus compoñentes para nenas e nenos menores de 18 anos

		2021	2022	2023	2024
AROPE	España (E2030)	33,4 %	32,2 %	34,5 %	34,6%
Pobreza	España (E2030)	28,9 %	27,8 %	28,9 %	29,2 %
Pobreza severa	España (E2030)	14,9 %	13,5 %	13,7 %	14,1%
Carencia material e social severa	España (E2030)	10,8 %	10,3 %	12,3 %	11,2%
BITH	España (E2030)	9,1 %	6,5 %	6,9 %	6,7%

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

10. A metodoloxía Europa 2030 modifica algúns dos indicadores que compoñen a taxa AROPE:
- A carencia material severa pasa a denominarse carencia material e social severa. Consta de 13 indicadores, dos cales 7 refírense ao fogar e 6 son persoais. Considérase que se está en CMS cando se carece, de polo menos, 7 dos 13 indicadores.
 - O BITH amplía o seu rango de idade e abarca ás persoas de 18 a 64 anos. Exclúense aos estudantes de 18 a 24 anos, os xubilados ou retirados, así como as persoas inactivas entre 60 e 64 cuxa fonte principal de ingresos do fogar sexan as pensións.
 - O AROPE modifícase debido aos dous cambios anteriores.

04 | As comunidades autónomas

España caracterízase por albergar importantes desigualdades territoriais. Así, existe unha diferenza de 28,4 puntos entre a comunidade autónoma coa taxa AROPE infantil máis alta, que é Andalucía cun 44,4 %, e a máis baixa, que é Galicia cun 16 %.

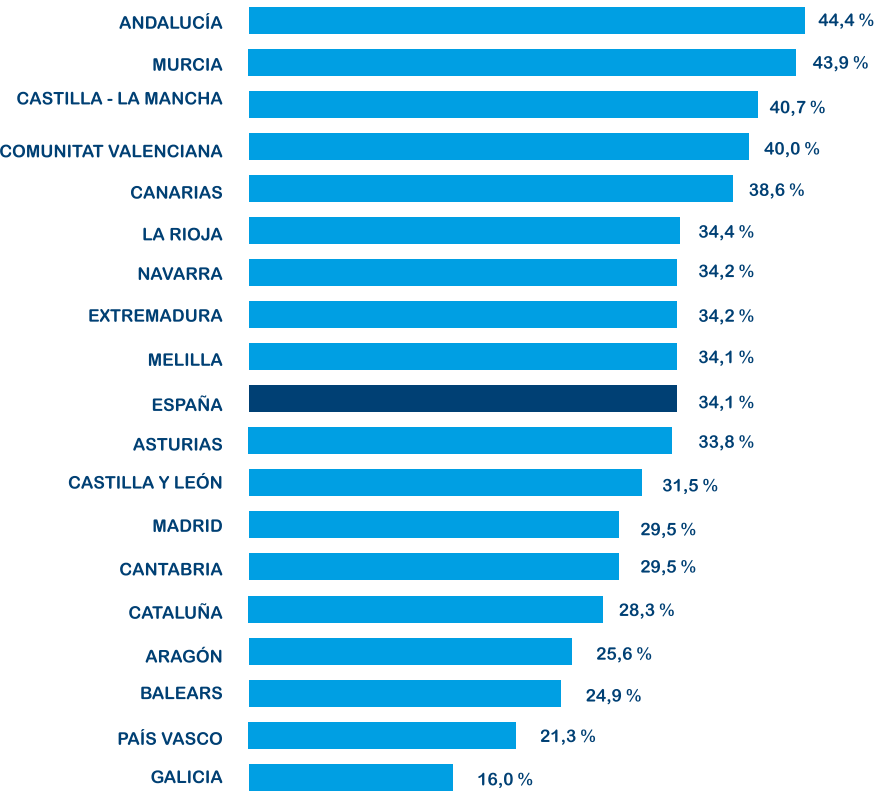
Hai cinco rexións cuxas taxas son superiores ao 38 %: Andalucía, Murcia, Castilla-La Mancha, Comunitat Valenciana e Canarias. Preto da media nacional (34,1 %) están La Rioja, Navarra, Extremadura e Melilla.

Polo outro lado, estarían as autonomías que presentan valores por baixo da media, con datos que van do 33,8 % ao 28,3 %, que son Asturias, Castilla y León, Madrid, Cantabria e Cataluña.

Finalmente, atópanse as rexións cuxa taxa de risco de pobreza e/ou exclusión social son as máis baixas do país, entre as que se atopan Aragón (25,6 %), Baleares (24,9 %), País Vasco (21,3 %) e Galicia (16 %).

É importante resaltar que, incluso as cifras máis baixas da taxa AROPE entre a infancia son escandalosas. Así, fóra de Galicia, que destaca polos seus datos, entre o 20 % e o 44 % da poboación infantil están en España en situación de pobreza e/ou exclusión social.

Gráfico 6. Risco de pobreza e/ou exclusión social en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) por Comunidades autónomas. 2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

En 2024, o risco de pobreza e/ou exclusión social na infancia mantívose estable en comparación co ano anterior, cun lixeiro aumento medio anual de 0,2 puntos porcentuais. Con todo, esta media nacional oculta unha realidade moi dispar entre as comunidades autónomas onde a evolución do AROPE infantil foi desigual. Mentres algunhas rexións lograron avances significativos, outras enfrontan desafíos crecentes que requiren atención urxente e medidas focalizadas.

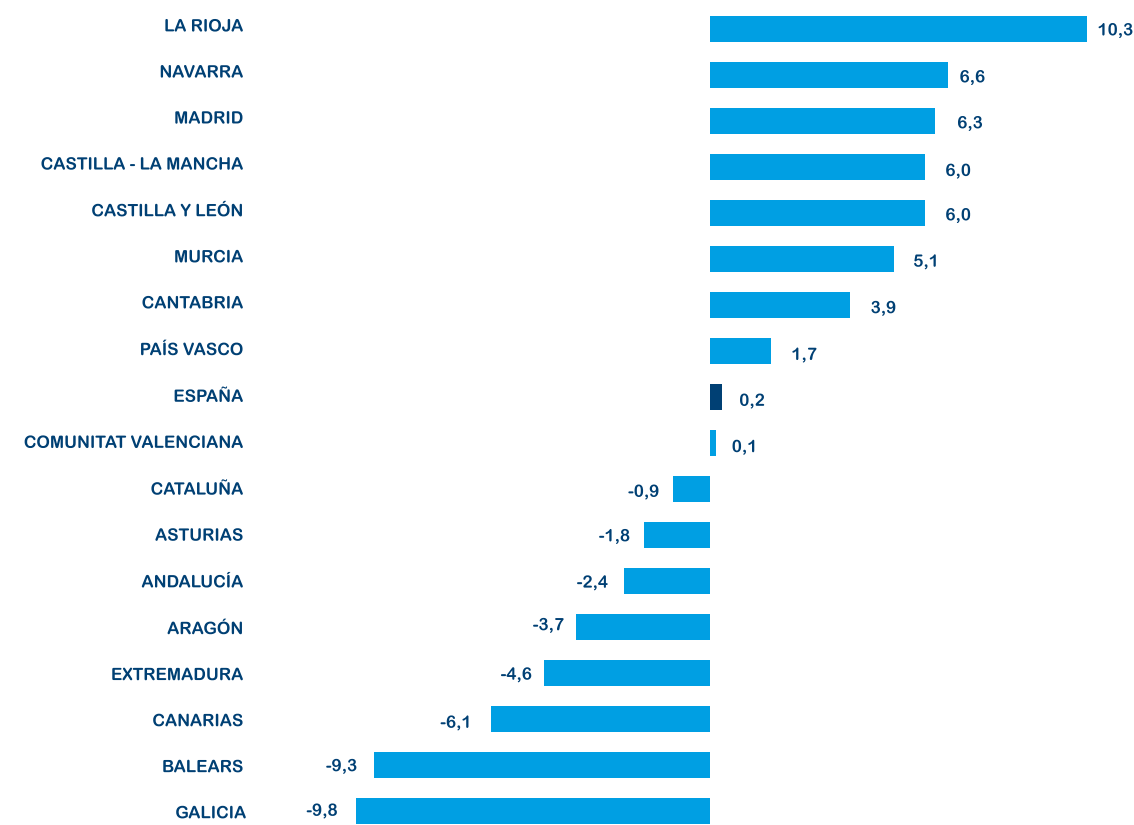
A nivel nacional podemos ver que a metade das comunidades das que se teñen datos aumentaron o seu índice AROPE na infancia no último ano e a outra metade diminuíu a incidencia do risco de pobreza e exclusión social na infancia. Tan só a Comunitat Valenciana mostra unha estabilidade de taxa AROPE no último ano.

De maneira resumida podemos dividir esta dispersión de resultados analizando as comunidades autónomas segundo a súa evolución no índice AROPE no último ano, entre aquelas que sufriron aumentos significativos no risco de pobreza e exclusión social na infancia no último ano e aquelas que mostraron unha tendencia á diminución deste indicador:

- **Comunidades con aumentos significativos en risco de pobreza e exclusión social infantil:**
Algunhas comunidades autónomas experimentaron un crecemento intenso no índice AROPE infantil, moi por encima da media nacional. Este é o caso de **La Rioja (10,3 puntos porcentuais máis que en 2023)**, Navarra (6,6 puntos), Madrid (6,3), Castilla-La Mancha e Castilla y León (6 puntos en ambos os casos), Murcia (5,1 puntos porcentuais), Cantabria (3,9 puntos) e País Vasco (1,7).
- **Comunidades con diminucións no risco de pobreza e exclusión social infantil:**
Doutra banda, algunhas comunidades lograron reducir o índice de AROPE infantil con respecto a 2023. Os casos máis destacados son **Galicia (-9,8)**, **Illes Balears (-9,3)**, Canarias (-6,1), Extremadura (-4,6), Aragón (-3,7), Andalucía (-2,4), Asturias (-1,8) e Cataluña (-0,9).

Gráfico 7. Evolución da taxa de risco de pobreza e exclusión social na poboación infantil (indicador AROPE – estatexia Europa 2020) 2023-2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

Esta evolución desigual do risco de pobreza e exclusión social na infancia revela varias cuestións importantes. Por unha banda, **as comunidades autónomas que tiñan as maiores taxas de AROPE en 2023, como Andalucía, Canarias e Extremadura, experimentaron unha evolución moi positiva no último ano, reducindo significativamente o risco de pobreza infantil. No caso de Extremadura, esta mellora foi tan notable que logra posicionarse en niveis similares á media nacional.**

Por outro lado, a Comunitat Valenciana mantivo a súa taxa AROPE estable, sen cambios significativos respecto a 2023. Porén, **Castilla-La Mancha, que historicamente se mantivo con taxas similares ás da media nacional, sitúase este ano como a terceira autonomía con maior taxa AROPE na infancia.** Tamén **Murcia sufriu un forte incremento de 5,1 puntos, converténdose na segunda comunidade autónoma con maior taxa de risco de pobreza e exclusión social na infancia, afectando ao 43,9 % das nenas, nenos e adolescentes. Só Andalucía supera esta cifra.**

Algunhas comunidades autónomas, como Aragón, Galicia e, en menor medida, Cataluña, que en 2023 xa rexistraba taxas de AROPE infantil moi inferiores á media nacional, lograron mellorar aínda máis a súa situación en 2024, reducindo o risco de pobreza e/ou exclusión social entre a poboación infantil. Illes Balears, que en 2023 tiña taxas similares á media española, tamén experimentou unha mellora significativa.

Por outro lado, outras comunidades viron aumentar o risco de pobreza e exclusión social na infancia, especialmente aquelas que historicamente mantiñan taxas de AROPE moi inferiores á media. Para estas

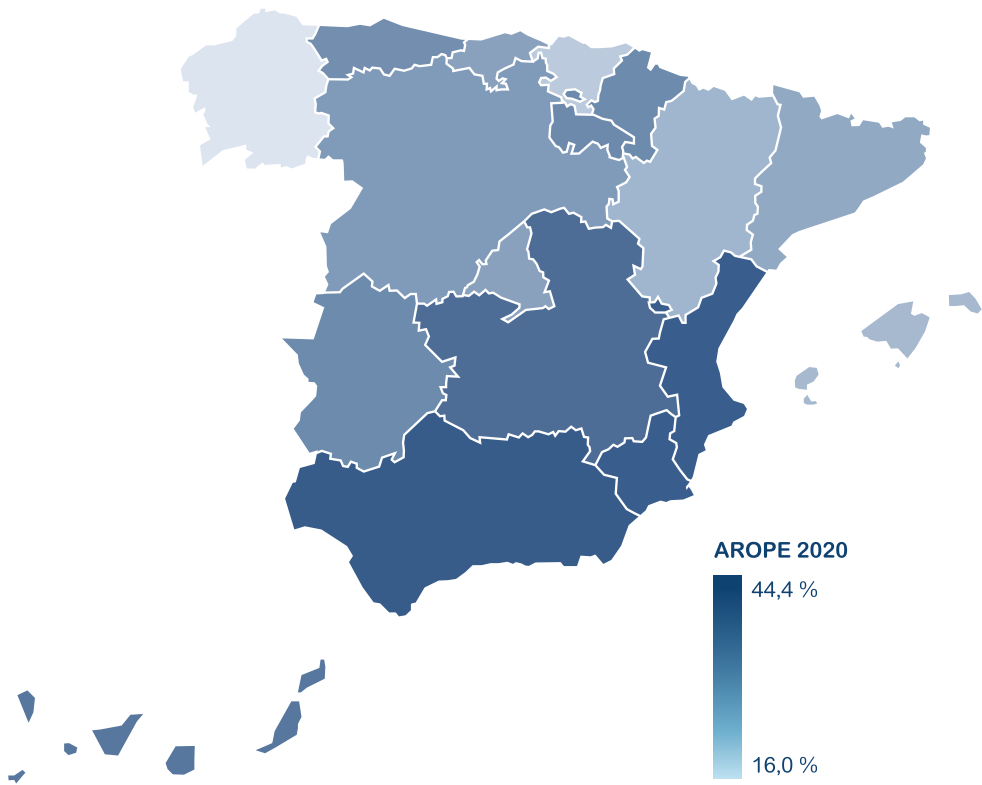
rexións, 2024 foi un ano de inflexión. Este é o caso de **Navarra e La Rioja, que, tras un aumento anual, posicionáronse á par da media nacional.**

Ademais, outras comunidades que tradicionalmente tiñan baixas taxas de AROPE infantil, como Castilla y León, Madrid, Cantabria e País Vasco, tamén experimentando un aumento no risco de pobreza e exclusión social entre as nenas e nenos dos seus territorios, reducindo a fenda coa media de España.

Ao examinar os datos a nivel rexional (**Mapa 1**), é posible identificar certos patróns co obxectivo de realizar unha análise global. Pódese concluír que, en xeral, as rexións do norte de España presentan unha menor incidencia de pobreza infantil en comparación coas comunidades do sur peninsular, que inclúen territorios como Andalucía, Extremadura, Murcia, así como Islas Canarias e as cidades autónomas de Ceuta e Melilla.

En comparación con 2023, **o mapa de España da pobreza infantil en 2024 mostra tonalidades máis uniformes**, o que reflicte un aumento do risco de pobreza e exclusión social nalgunhas rexións do norte de España e redución noutras do sur, **acurtando a fenda entre as taxas.**

Mapa 1. Taxa de risco de pobreza e/ou exclusión social na poboación infantil (indicador AROPE – estratexia Europa 2020)

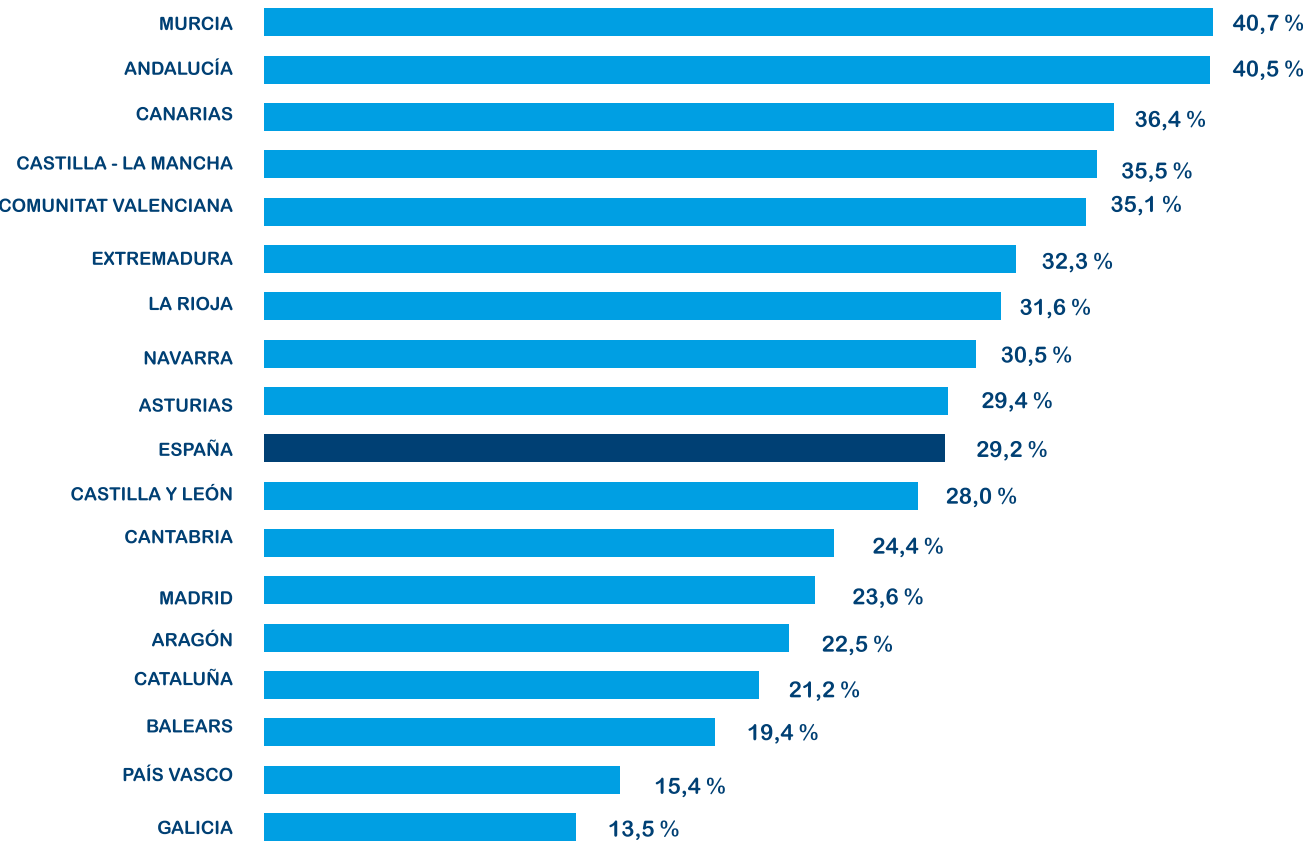
Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE)

Con respecto á taxa de pobreza entre nenas, nenos e adolescentes, a diferenza entre o dato máis alto, que é o de Murcia (40,7 %), e o máis baixo, que é o de Galicia (13,5 %), é de 27,2 puntos porcentuais.

- Con taxas que van do 40,7 % (o valor máximo) ao 30,5 % atópanse Murcia, Andalucía, Canarias, Castilla-La Mancha, Comunitat Valenciana, Extremadura, La Rioja e Navarra.
- Con valores próximos á media do 29,2 % están Asturias (29,4 %) e Castilla y León (28%).
- Finalmente, as rexións que presentan as taxas máis baixas de pobreza infantil son Cantabria (24,4 %), Madrid (23,6 %), Aragón (22,5 %), Cataluña (21,2 %), Balears (19,4 %), País Vasco (15,4 %) e Galicia (13,5 %).

Gráfico 8. Risco de pobreza en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) por Comunidades autónomas. 2024¹¹

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

Ao igual que pasa coa taxa AROPE, a evolución do risco de pobreza monetaria na infancia mostra unha gran variabilidade, con incrementos e descenso moi pronunciados:

- Por un lado, están as rexións que experimentaron unha evolución positiva das súas taxas de pobreza, entre elas están Balears, que diminuíu a súa taxa de pobreza en 8,8 puntos, Galicia, con outro importante descenso de 7,7 puntos. Con baixadas tamén significativas destácanse Extremadura (-4,3), Aragón (-3,3) e Andalucía (-2). Finalmente, Cataluña e Canarias só reducen a súa taxa en 0,9 e 0,7 puntos respectivamente.

11. Os datos de Ceuta e Melilla non se poden calcular por falta de mostra.

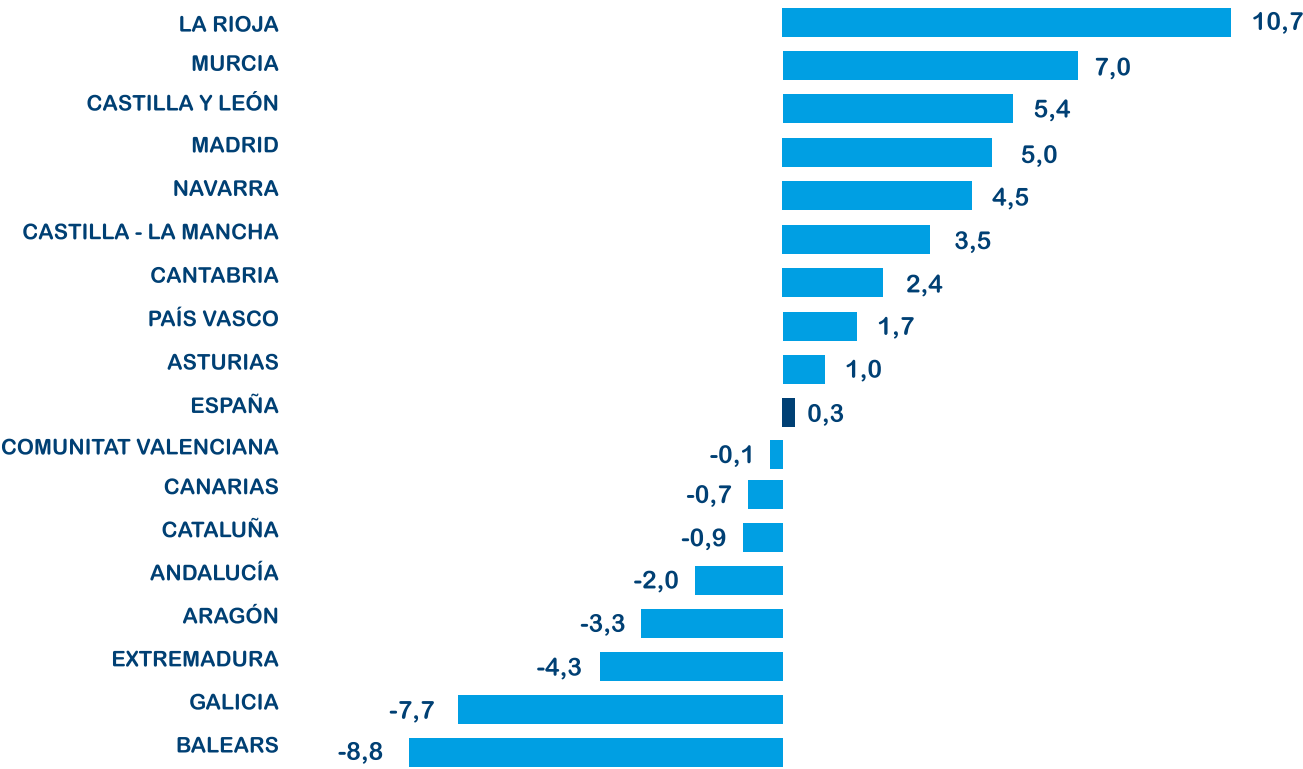
- A Comunitat Valenciana non presenta case modificacións na súa taxa.
- Polo outro, están as comunidades autónomas que empeoraron a situación da pobreza infantil no último ano. Destaca La Rioja, que incrementou a súa taxa de pobreza infantil en 10,7 puntos. Séguea Murcia, cun aumento de 7 puntos, Castilla y León, Madrid, Navarra e Castilla-La Mancha, con subidas que van do 5,4 aos 3,5 puntos. Finalmente, estarían Cantabria (2,4), País Vasco (1,7) e Asturias (1).

Tal e como sucede coa taxa AROPE, a pobreza infantil sufriu importantes transformacións no ano 2024. Así, rexións que se caracterizaban historicamente polos seus altos niveis de pobreza lograron reducir as súas taxas, como no caso de Extremadura, que se achega á media nacional a pesar de que no 2023 era a terceira rexión coa taxa máis alta. Andalucía e Canarias tamén diminuíron os seus datos, aínda que estas aínda manteñan niveis altos de pobreza infantil.

Pola súa banda, comunidades autónomas caracterizadas polos seus baixos niveis de pobreza entre a infancia incrementaron drasticamente os seus datos, como La Rioja (que en 2023 era a terceira rexión con menor taxa), Castilla y León e Navarra (que pasou de ter valores inferiores á media española a ter datos superiores).

Finalmente, destaca o caso da Murcia, que pasou, tras un incremento de 7 puntos, a ser a comunidade autónoma con maior taxa de pobreza, cando en 2023 ocupaba o quinto posto.

Gráfico 9. Evolución da taxa de risco de pobreza na poboación infantil (indicador AROPE – estratexia Europa 2020) 2023-2024

Fonte: elaboración propia a partir de microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

Cando a taxa de pobreza na infancia se calcula polo limiar da mediana da renda da comunidade autónoma, prodúcense importantes variacións. **A autonomía que máis descende é Extremadura, que reduce a súa taxa en 12,5 puntos e pasa a ser a segunda rexión con menor pobreza infantil.** Castilla-La Mancha, Andalucía, Murcia e Canarias, que ten altas taxas de pobreza, logran reducila entre 10,8 e 8 puntos e melloran a súa posición dentro da clasificación nacional.

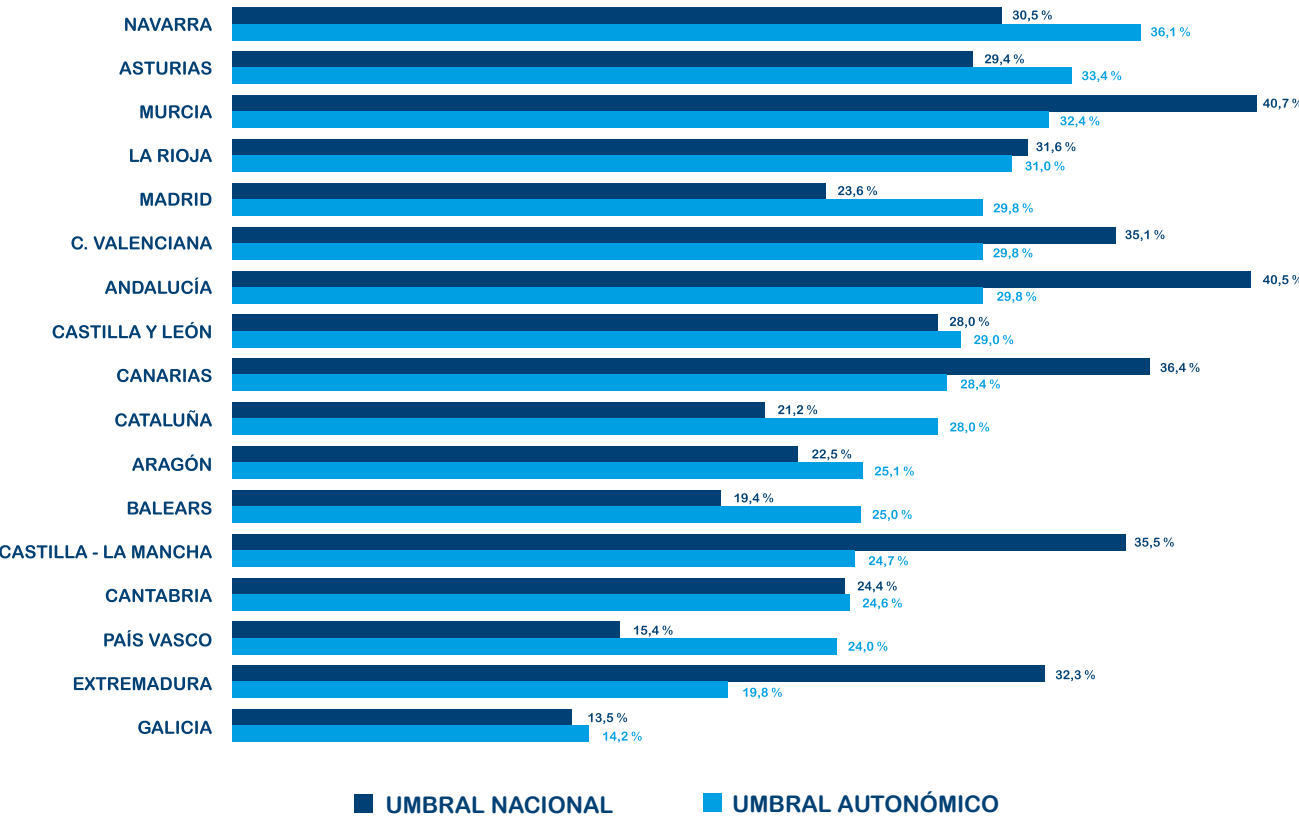
De feito, **Canarias e Castilla-La Mancha alcanzan taxas por baixo da media nacional e Andalucía queda moi preto, no 29,8 %.** Pola súa banda, a Comunitat Valenciana reduce os seus datos en 5,3 puntos.

Pola contra, moitas das autonomías que presentan baixas taxas de pobreza infantil incrementan os seus datos. Destácase o caso do **País Vasco, que aumenta en 8,6 puntos porcentuais.** Séguenlle Cataluña e Madrid, con datos entre os 6,8 e os 6,2 puntos máis, Balears e Navarra, ambas as con incrementos de 5,6 puntos. Asturias aumenta 4 puntos, Aragón 2,6 e Castilla y León 1.

Galicia empeora lixeiramente, Cantabria non teñen cambios significativos e La Rioja crece en 0,6 puntos.

Se se mide a través do limiar rexional o mapa da pobreza infantil cambia. **Navarra e Asturias pasan a ser as rexións máis castigadas, con datos do 36,1 % e do 33,4 % respectivamente.** Pola súa banda, Galicia mantense como a autonomía con menor incidencia na pobreza monetaria entre nenas, nenos e adolescentes (14,2 %), pero a seguinte cos datos máis baixos é Extremadura (19,8 %).

Gráfico 10. Risco de pobreza en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) por Comunidades autónomas. Limiar nacional e rexional. 2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

Outra variable que analizar dentro da pobreza é a súa intensidade. Para isto calcúlase o nivel de pobreza severa na infancia, é dicir, as nenas, nenos e adolescentes que viven en fogares cuxos ingresos por unidade de consumo son inferiores ao 40 % da mediana da renda nacional.

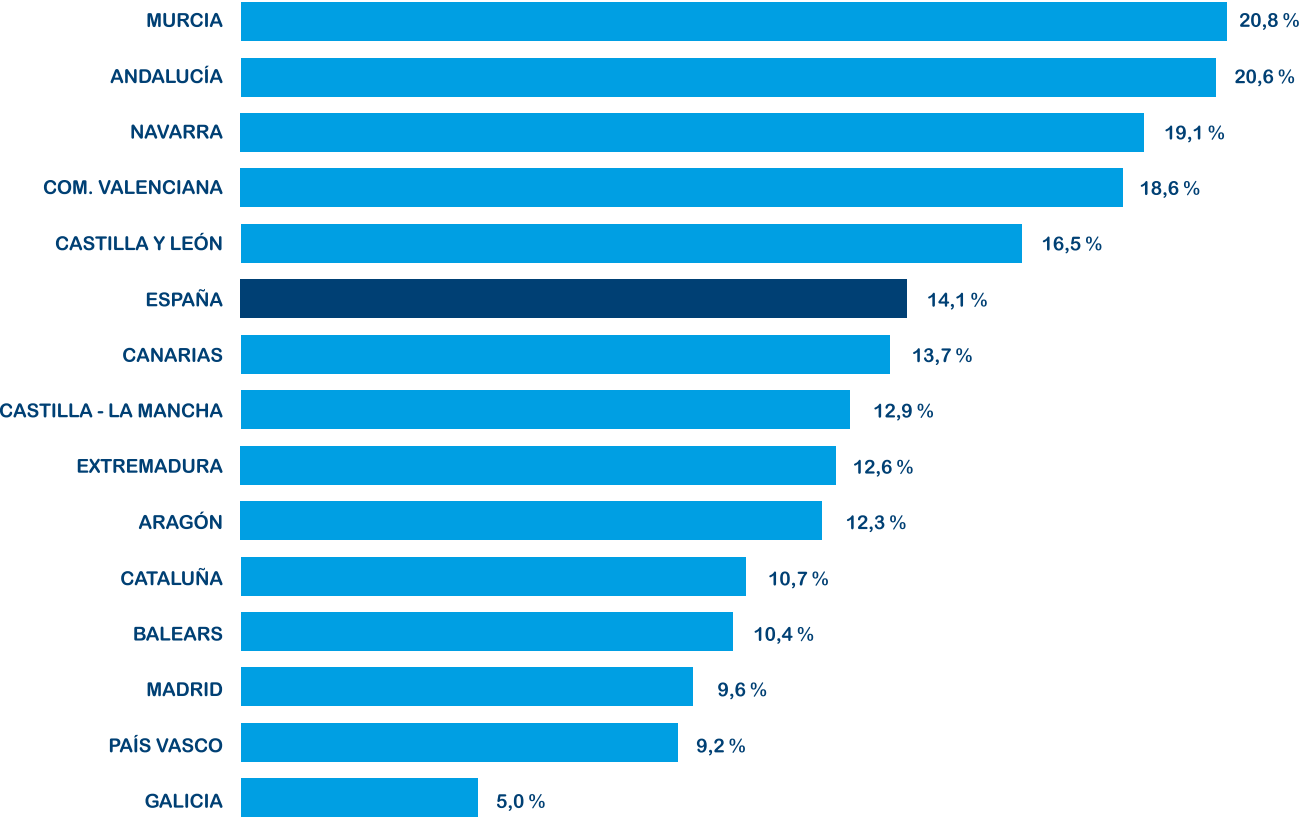
Murcia e Andalucía son as rexións con maior taxa de pobreza severa na infancia, con valores superiores ao 20 %. Séguenlle Navarra co 19,1 % e a Comunitat Valenciana co 18,6 %. **Castilla y León mostran unha taxa de pobreza severa infantil do 16,5 %, aínda que os seus datos de pobreza monetaria son inferiores aos da media nacional.**

No lado contrario estaría Galicia, co 5 %, o País Vasco, co 9,2 %, Madrid co 9,6 % e Balears e Cataluña, con taxas de máis do 10 %.

O resto das rexións mantéñense con valores inferiores á media nacional e oscilan entre o 12 e o 13,7 %.

Destácase o caso de Canarias, Castilla-La Mancha e Extremadura que, a pesar de ter altas taxas de pobreza, manteñen datos de pobreza severa inferiores á media nacional. No lado oposto está Navarra, con datos de pobreza lixeiramente superiores á media, pero que se posiciona como a terceira rexión con máis pobreza severa entre a infancia.

Gráfico 11. Risco de pobreza severa¹² (40 % mediana) en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) por Comunidades autónomas. 2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

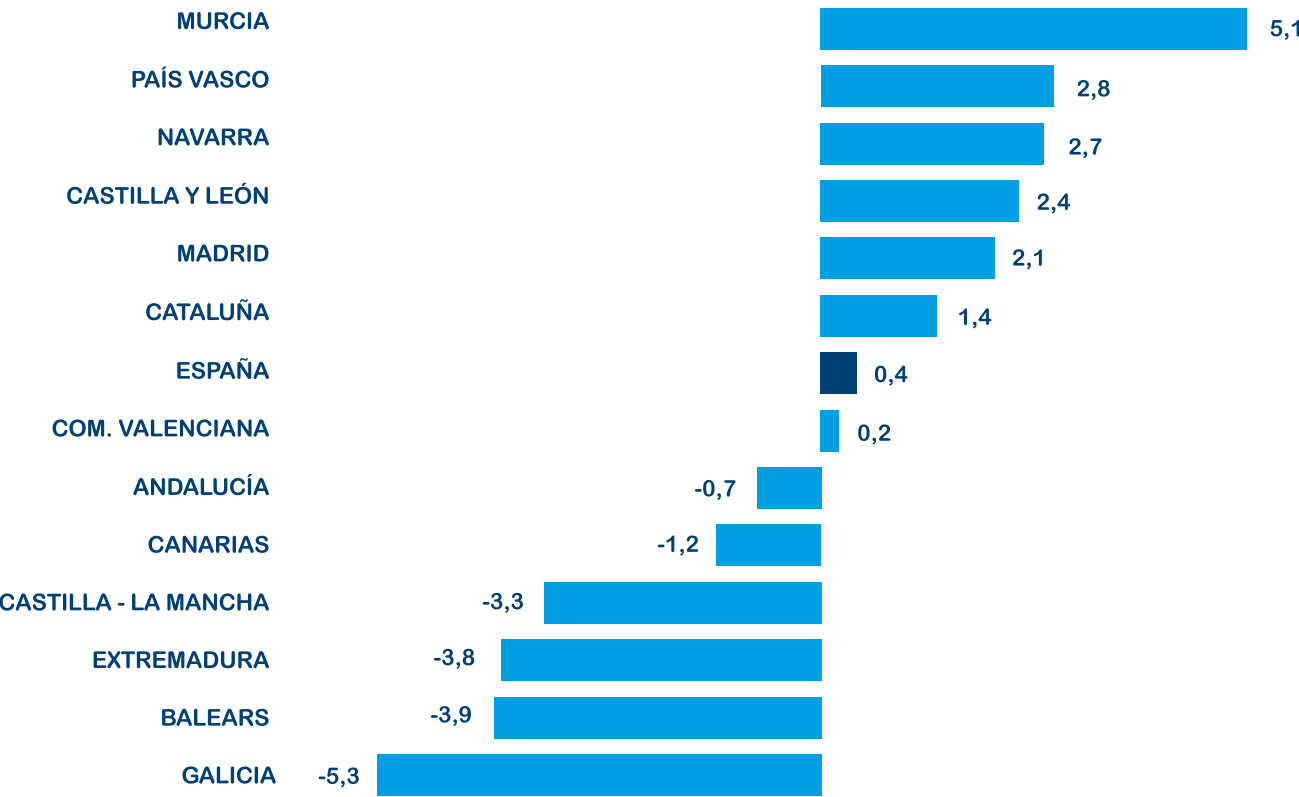
12. Non se inclúen os valores de Ceuta, Melilla, La Rioja, Cantabria e Asturias por falta de mostra.

A nivel nacional a taxa de pobreza severa infantil incrementouse en 0,4 puntos. É o indicador que máis creceu. Isto supón non só que cada vez haxa máis poboación infantil en situación de pobreza, senón que as nenas, nenos e adolescentes son, en comparación co ano anterior, máis pobres.

- Entre as **autonomías nas que aumentou a pobreza extrema** entre as nenas, nenos e adolescentes destaca **Murcia**, que cun incremento de 5,1 puntos sitúase no primeiro lugar da clasificación. Chama a atención **o País Vasco** que, a pesar das baixas taxas, medrou en 2,8 puntos, sendo a **segunda autonomía na que máis medrou a pobreza severa infantil**. **Navarra**, co seu incremento de 2,7 puntos **convértese na terceira rexión coa taxa máis alta**, a pesar de ter uns datos de pobreza monetaria similares aos da media nacional. Castilla y León, Madrid e Cataluña incrementaron en 2,4 puntos e 1,4 puntos respectivamente.
- A Comunitat Valenciana non presenta variacións importantes e Andalucía logrou unha lixeira redución de 0,7 puntos.
- Galicia, pola súa parte, logrou unha redución de 5,3 puntos** na pobreza extrema na infancia. Balears, Extremadura e Castilla-La Mancha descenden as súas taxas entre 3,9 puntos e 3,3 puntos. Finalmente, Canarias rebaixa a súa taxa en 1,2 puntos.

Gráfico 12. Evolución do risco de pobreza severa¹³ (40 % mediana) en nenas e nenos menores de 18 anos (estratexia Europa 2020) por Comunidades autónomas. 2023-2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

13. Non se inclúen os valores de Ceuta, Melilla, La Rioja, Cantabria, Asturias e Aragón por falta de datos.

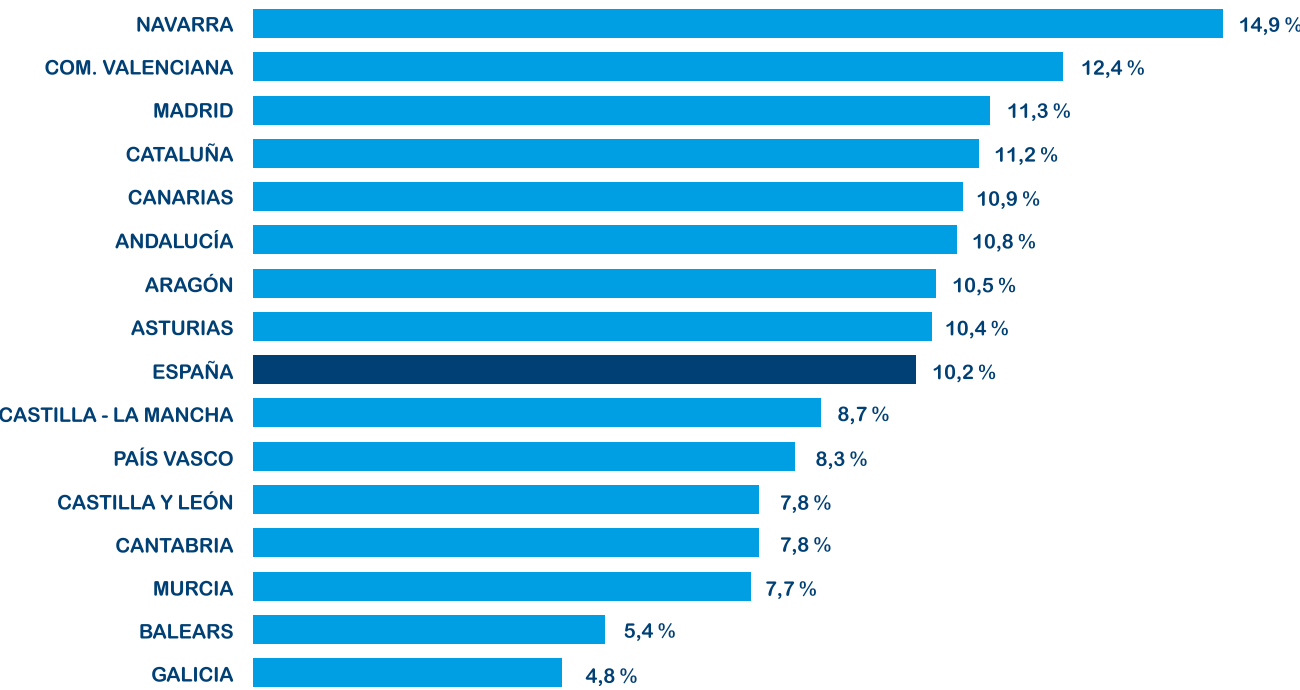
En canto aos datos da carencia material severa na infancia para o ano 2024 obsérvase o contraste existente entre Navarra, cunha taxa de 14,9 %, e Galicia, cun 4,8 %.

- As rexións con maiores taxas son Navarra, cun 14,9 %, e a Comunitat Valenciana cun 12,4 %. Madrid, Cataluña, Canarias e Andalucía con datos próximos ao 11 %.
- Con datos similares á media nacional (10,2 %) estarían Asturias e Aragón.
- Os índices máis baixos atópanse en Galicia (4,8 %), Balears (5,4 %), Murcia, Cantabria e Castilla y León con datos próximos ao 7,8 % e, finalmente, País Vasco e Castilla-La Mancha con taxas en torno ao 8,5 %.

Como pode observarse, os datos da carencia material severa non se corresponden necesariamente cos da pobreza monetaria, así, Navarra, que é a comunidade con maiores taxas de carencias, ten datos de AROPE e pobreza próximos á media nacional. O mesmo ocorre con Madrid e Cataluña, que presentan taxas de pobreza inferiores á media, pero sitúanse en postos altos na carencia material severa.

No lado contrario atoparíase Murcia que, a pesar de ser a autonomía con maior taxa AROPE e de pobreza infantil, é a terceira rexión con menor carencia material severa infantil.

Gráfico 13. Carencia material severa en nenas e nenos menores de 18 anos¹⁴ (estratexia Europa 2020) por Comunidades autónomas. 2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

14. Non se poden calcular por falta de mostra os valores de Extremadura, La Rioja, Ceuta e Melilla.

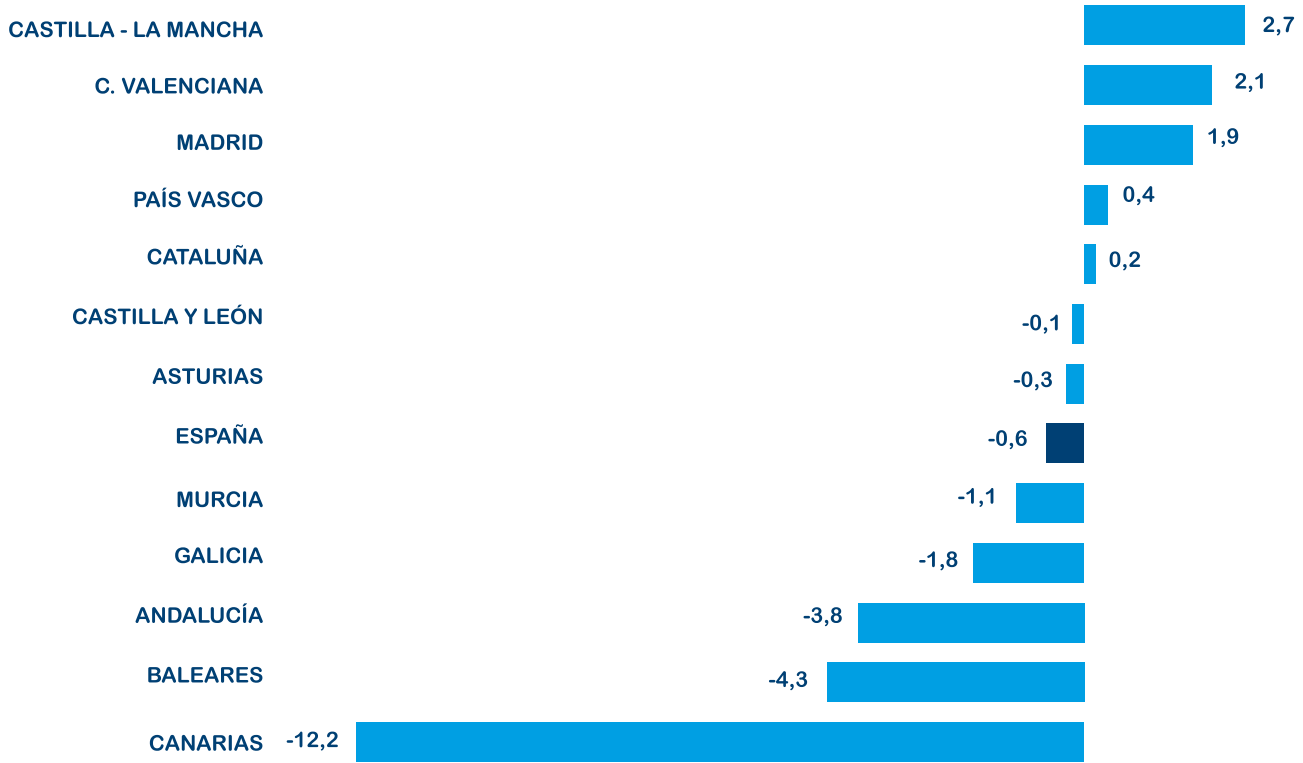
Só 3 rexións aumentaron de forma significativa os datos de carencia material severa entre as nenas, nenos e adolescentes; Castilla-La Mancha (con 2,7 puntos máis), a Comunitat Valenciana (2,1) e Madrid (1,9).

País Vasco, Cataluña, Castilla y León e Asturias non tiveron cambios significativos.

No 2023 Canarias era a rexión coa taxa de carencia material severa infantil máis alta, con todo, a redución en máis de 12 puntos do ano 2024 contribuíu a que os seus datos se acheguen á media nacional. O mesmo ocorreu con Andalucía, que foi a terceira rexión que máis diminuíu os seus datos (-3,8 puntos) e pasou de ser a segunda comunidade autónoma coa taxa de carencia máis alta a achegarse á media.

Outras comunidades que diminuíron as súas taxas son Balears (-4,3), que pasa a ser a segunda rexión con menor taxa, cando en 2023 tiña datos lixeiramente superiores á media nacional, Galicia (-1,8) e Murcia (-1,1).

Gráfico 14. Evolución da Carencia material severa na poboación infantil (indicador AROPE - estratexia Europa 2020) 2023-2024¹⁵.

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

Entre os fogares con baixa intensidade de emprego (BITH) con nenas, nenos e adolescentes destácase a gran diferenza entre País Vasco, con datos en torno ao 4 %, e Navarra, que supera o 12 %.

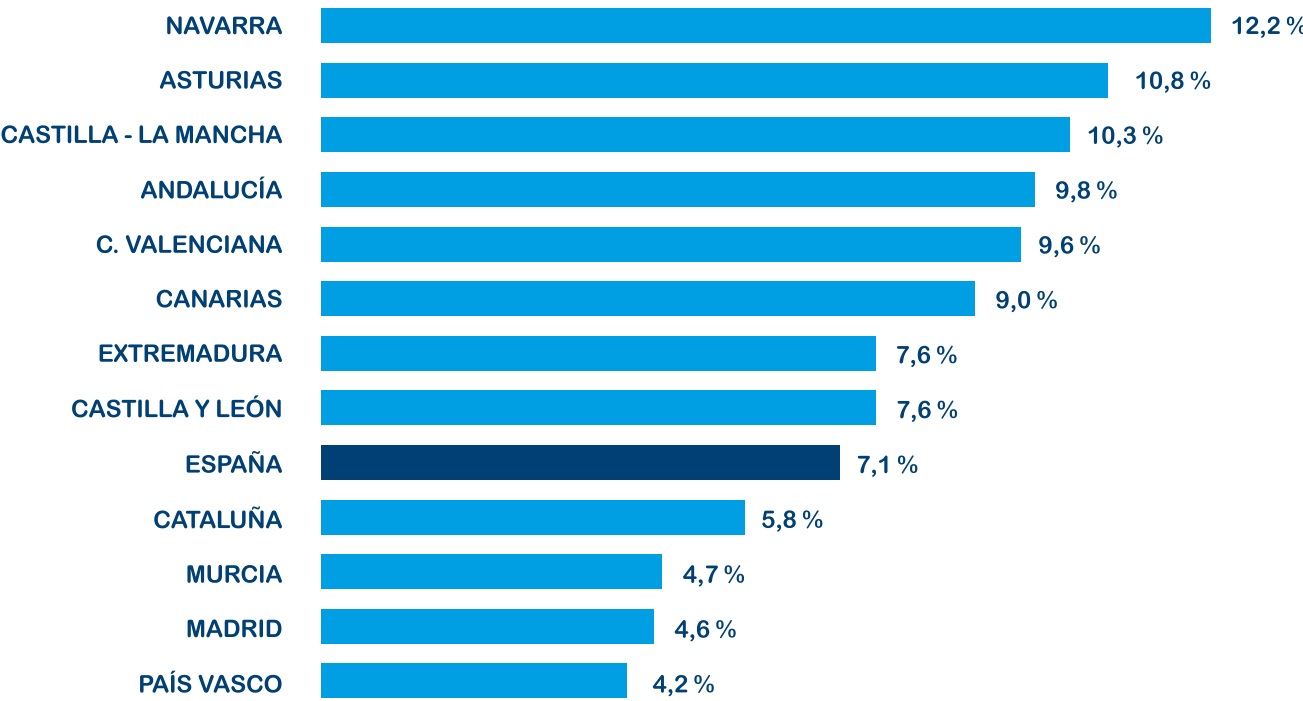
15. Non se conta con datos de Aragón, Cantabria, Extremadura, Navarra, La Rioja, Ceuta e Melilla por falta de mostra.

Entre as rexións próximas á media do 7,1 % están Castilla y León e Extremadura, ambas as con taxas do 7,6 %.

As rexións con menor taxa de BITH en fogares con poboación infantil están, ademais do País Vasco, Madrid e Murcia, con datos próximos ao 4,5 % e Cataluña, co 5,8 %.

No lado contrario, os datos máis altos atópanse, ademais de en Navarra, en Asturias, e Castilla-La Mancha, ambas con porcentaxes próximas ao 10 %, e en Andalucía, a Comunitat Valenciana e Canarias con datos en torno ao 9 %.

Gráfico 15. Baixa Intensidade no Traballo nos Fogares con nenas e nenos menores de 18 anos¹⁶ (estratexia Europa 2020) por Comunidades autónomas. 2024

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

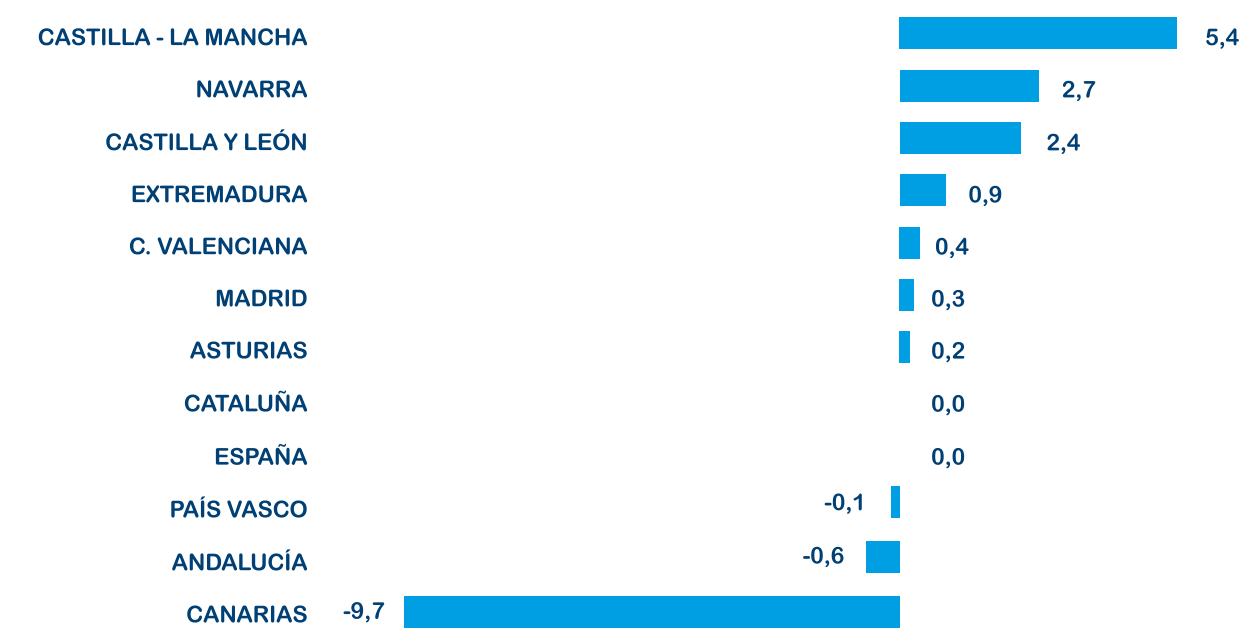
Canarias deixa de ocupar o primeiro posto en BITH debido á redución de 9,7 puntos que experimentou este ano.

Pola súa banda, Castilla-La Mancha deixa de ser a cuarta autonomía con menor taxa BITH no 2023, polo incremento de 5,4 puntos que tivo, e pasa a ser a terceira autonomía coa taxa máis alta.

Navarra e Castilla y León son dúas rexións que tamén sofren de incrementos importantes, de 2,7 e 2,4 puntos respectivamente, e empeoran o seu posicionamento na clasificación.

16. Non se inclúen os datos de Aragón, Baleares, Cantabria, Galicia, La Rioja, Ceuta e Melilla por ter mostras demasiado pequenas.

Gráfico 16. Evolución da Baixa Intensidade no Traballo nos Fogares con nenas e nenos menores de 18 anos (indicador AROPE - estratexia Europa 2020) 2023-2024¹⁷.

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

En conclusión, Andalucía é a comunidade autónoma que presenta o dato máis alto en AROPE. Ademais, é a segunda rexión con maior taxa de pobreza e pobreza severa na infancia, aínda que as súas porcentaxes de carencia material severa son similares á media nacional. A pesar dos seus altos datos, cabe destacar as reducións que tivo Andalucía nas súas taxas de AROPE e pobreza con respecto ao 2023.

Murcia presenta a segunda taxa AROPE máis alta e ocupa o primeiro lugar no que respecta ás taxas de pobreza e pobreza severa entre a infancia. A rexión experimentou importantes incrementos no último ano, o que fixo que alcance posicións tan notorias. Con todo, é a terceira rexión con menor carencia material severa e BITH.

En Canarias, o indicador AROPE diminuíu por segundo ano consecutivo en 6,1 puntos porcentuais en comparación con 2023. Esta baixada atribúese principalmente a unha **redución significativa nas carencias materiais severas (-12,2 puntos)** e na **baixa intensidade de emprego no fogar (-9,7 puntos)**, as maiores caídas rexistradas en España.

Pola súa banda, Galicia tivo importantes descensos nas súas taxas, o que fai que se sitúe como a comunidade con menores taxa AROPE, de pobreza e de pobreza severa.

Chama a atención o caso de La Rioja que tivera **fortes incrementos en AROPE** e pobreza e pasou de ser unha comunidade autónoma con datos relativamente baixos a superar a media nacional. O mesmo ocorre con Navarra, que non experimentou cambios tan bruscos, pero que se sitúa por encima da media en AROPE e pobreza. É a terceira comunidade autónoma con maior pobreza severa e encabeza os datos de carencia material severa e baixa intensidade no emprego.

17. Non inclúe datos de Aragón, Balears, Cantabria, Galicia, Murcia, Ceuta e Melilla por falta de mostra.

05

**Os obxectivos de
desenvolvimento
sostible e as
comunidades
autónomas**

05 Os obxectivos de desenvolvemento sostible e as comunidades autónomas

Unha das principais ferramentas deseñadas para a loita da pobreza infantil son os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS), especialmente o obxectivo 1 da ONU, que busca erradicar a pobreza en todas as súas formas. Neste sentido, é necesario analizar dúas metas específicas relacionándoas cos datos da infancia para avaliar o seu nivel de cumprimento:

- No 2030 reducir, polo menos, á metade a proporción de nenas, nenos, homes e mulleres de todas as idades que viven na pobreza en todas as súas dimensións, de acordo coas definicións nacionais.
- Implementar a nivel nacional sistemas e medidas adecuadas de protección social para todos e lograr unha ampla cobertura dos máis pobres e vulnerables para o ano 2030.

Úsase como referencia o ano 2015, cando a taxa de risco de pobreza e/ou exclusión social en nenas, nenos e adolescentes se situaba no 34,4 %, o que implica que o obxectivo para alcanzar para 2030 sería reducir esta taxa, polo menos, ao 17,2 %. Esta diminución significativa é crucial para asegurar o benestar e desenvolvemento da infancia no noso país.

A análise dos datos a nivel nacional bríndanos unha visión xeral do grao de cumprimento dos obxectivos establecidos, de feito, a meta dos obxectivos de desenvolvemento sostible mídese de forma agregada. **En 2024, o aumento anual do indicador AROPE infantil ampliou aínda máis a fenda entre os datos reais e os obxectivos esperados. Actualmente, a diferenza entre o índice rexistrado de risco pobreza e exclusión social na infancia e a meta establecida para o mesmo ano é de 10 puntos porcentuais e o risco de pobreza infantil fíxoo en 8,5 puntos.**

Con todo, **é necesario adoptar un enfoque territorial para poder deseñar políticas adaptadas e eficaces naqueles territorios onde non se están alcanzando os obxectivos, así como aprender das experiencias exitosas nas comunidades autónomas onde se están logrando, ou mesmo superando, as expectativas.**

Neste sentido, para o 2024 **algunhas comunidades que historicamente mantiñan unha fenda máis pequena cos obxectivos anuais de redución do risco de pobreza e exclusión social na infancia mostraron un comportamento inverso, distanciándose considerablemente das metas esperadas para 2024.**

En total, **son 8 as comunidades que ampliaron entre o 2023 e o 2024 a distancia cos obxectivos esperados.** As comunidades que máis ampliaron esta fenda no último ano foron La Rioja (en 10,3 puntos porcentuais máis que no 2023), Castilla-La Mancha, Castilla y León, Comunidad de Madrid e Navarra cunha ampliación da fenda con respecto ao 2023 ao redor dos 6 puntos porcentuais. Pola súa banda, Murcia incrementou a distancia en 5,1 puntos, Cantabria fíxoo en 3,9 puntos e País Vasco en 1,7. A Comunitat Valencia non sufriu cambios significativos.

As comunidades que máis se afastaron entre o 2023 e o 2024 do obxectivo esperado son: Navarra, que rexistra en 2024 a fenda máis ampla con 22,3 puntos porcentuais de diferenza, Comunitat Valenciana (-13,6), Asturias (-13,2), La Rioja, que alcanza 13,1 puntos porcentuais de diferenza cos obxectivos esperados e

deixa de ser a terceira comunidade con menos fenda en 2023, seguida da Comunidad de Madrid (-12,4), Murcia (-12,1), Cantabria (-11,5 puntos porcentuais), Castilla y León (-11,3) e Castilla-La Mancha (-10,7).

Na actualidade, tan só Galicia logrou o obxectivo, sendo a diferenza con respecto aos ODS de -4,2 puntos. Isto débese a que logrou reducir a súa taxa con respecto ao 2023 en 9,8 puntos. Pola súa banda, as máis próximas ao mesmo con fendas inferiores á media nacional (de 10 puntos) son Extremadura, País Vasco, Illes Balears, Aragón, Canarias e Cataluña. As demais comunidades mostran fendas superiores á media do país.

Táboa 2. Comparativa da evolución do indicador AROPE (estratexia 2020) na infancia cos obxectivos teóricos marcados polos ODS para 2024 por CCAA.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Diferencial con ODS
ESPAÑA	34,4 %	32,9 %	31,3 %	29,5 %	30,3 %	31,1 %	33,0 %	32,2 %	33,9 %	34,1 %	10,0
01 Andalucía	48,1 %	46,9 %	38,7 %	38,6 %	40,8 %	37,4 %	43,7 %	43,0 %	46,8 %	44,4 %	10,8
02 Aragón	25,5 %	24,3 %	19,2 %	19,9 %	21,9 %	19,7 %	24,1 %	25,7 %	29,3 %	25,6 %	7,8
03 Asturias, Principado de	29,5 %	18,2 %	18,4 %	19,6 %	34,0 %	36,9 %	34,1 %	38,6 %	35,6 %	33,8 %	13,2
04 Baleares, Islas	26,0 %	27,9 %	31,4 %	24,1 %	22,2 %	33,0 %	24,5 %	26,1 %	34,2 %	24,9 %	6,7
05 Canarias	43,1 %	49,4 %	43,8 %	30,5 %	39,1 %	34,2 %	47,4 %	48,7 %	44,7 %	38,6 %	8,4
06 Cantabria	25,6 %	28,3 %	24,8 %	25,7 %	21,6 %	30,1 %	21,4 %	21,5 %	25,6 %	29,5 %	11,5
07 Castilla y León	28,8 %	29,5 %	25,8 %	27,7 %	22,6 %	27,3 %	28,7 %	26,8 %	25,5 %	31,5 %	11,3
08 Castilla - La Mancha	42,8 %	42,6 %	41,6 %	38,7 %	32,9 %	26,3 %	33,2 %	38,3 %	34,7 %	40,7 %	10,7
09 Cataluña	28,2 %	22,6 %	24,2 %	25,2 %	25,4 %	32,2 %	28,5 %	27,7 %	29,2 %	28,3 %	8,5
10 Comunidad Valenciana	37,7 %	32,4 %	35,2 %	36,2 %	32,4 %	34,8 %	37,7 %	32,0 %	39,9 %	40,0 %	13,6
11 Extremadura	42,7 %	41,1 %	55,9 %	48,2 %	42,0 %	36,9 %	40,6 %	36,2 %	38,8 %	34,2 %	4,3
12 Galicia	28,8 %	27,0 %	26,4 %	20,0 %	26,0 %	33,5 %	31,7 %	24,9 %	25,8 %	16,0 %	-4,2
13 Madrid, Comunidad de	24,5 %	29,0 %	27,5 %	23,9 %	24,8 %	25,1 %	23,9 %	24,2 %	23,2 %	29,5 %	12,4
14 Murcia, Región de	45,5 %	39,3 %	39,4 %	32,7 %	36,2 %	33,7 %	40,6 %	41,4 %	38,8 %	43,9 %	12,1
15 Navarra, Comunidad Foral de	17,1 %	21,4 %	21,2 %	20,2 %	21,9 %	18,8 %	20,0 %	26,1 %	27,6 %	34,2 %	22,3
16 País Vasco	21,8 %	14,7 %	16,7 %	13,0 %	17,7 %	15,9 %	20,8 %	20,6 %	19,6 %	21,3 %	6,1
17 Rioja, La	30,4 %	28,7 %	sd	30,6 %	20,0 %	26,4 %	25,5 %	20,7 %	24,1 %	34,4 %	13,1
18 Ceuta	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd
19 Melilla	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd	sd

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

Estes datos salientan sobre a importancia de abordar as necesidades específicas de cada comunidade autónoma e traballar na implementación de políticas e estratexias adaptadas ás súas realidades particulares. É fundamental aprender das experiencias exitosas e adoptar enfoques que permitan pechar a fenda entre os datos reais e os obxectivos establecidos, co fin de garantir un progreso máis equitativo e efectivo na protección da infancia en todo o país.

06 | Galicia

Galicia conta cunha renda media por unidade de consumo de 21.360 €. No último ano, a renda media tivo na rexión un incremento de 2.208 €, o segundo máis alto despois de Balears. Isto contribuíu a que Galicia se aproximase á media nacional. Así, mentres que no 2023 a renda media de Galicia era 1.524 € máis baixa, para o 2024 a distancia é só de 399 €.

Trátase dunha comunidade autónoma envellecida, que conta só con 362.000 nenas e nenos menores de 18 anos, o que supón o 4,6 % do total de nenas, nenos e adolescentes de España.

Historicamente, Galicia mantén taxas AROPE entre a poboación infantil inferiores á media estatal. Tan só no 2008 e no 2020 foron superiores.

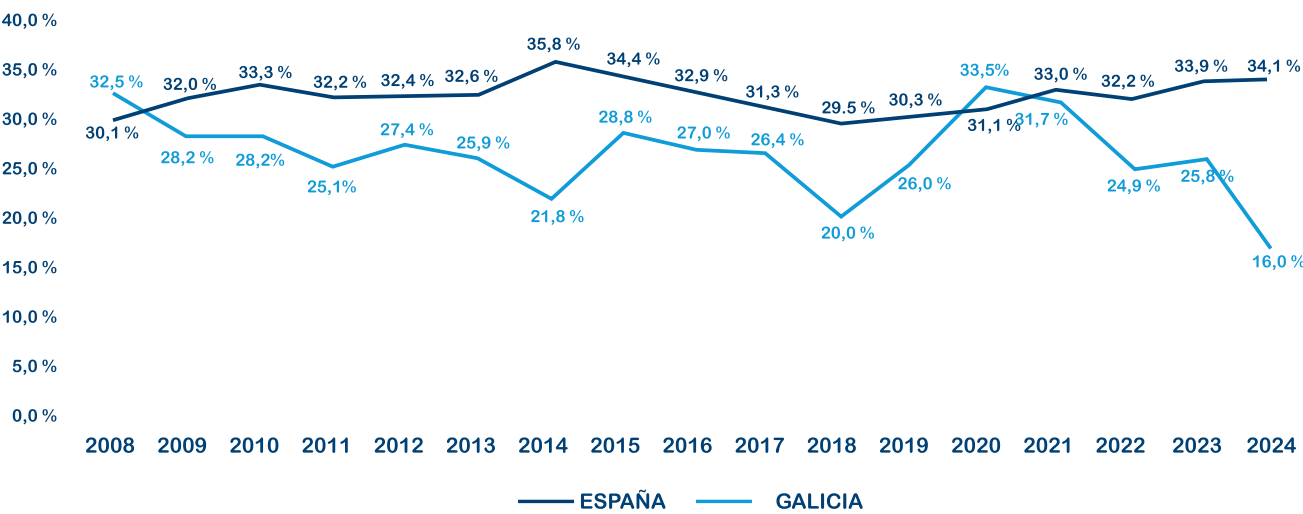
Dende 2009 os datos descenderon ata alcanzar o 21,8 % en 2014 e situarse 14 puntos por debaixo da media do conxunto do estado. No 2015, a consecuencia da crise económica, a taxa AROPE da infancia incrementouse en 7 puntos, pero houbo unha recuperación paulatina nos anos seguintes. Isto propiciou que, no 2018, a taxa de pobreza e/ou exclusión social entre a poboación infantil baixara ata o 20 %, situándose, ademais, a 9,5 puntos de distancia con respecto á media estatal. Nos seguintes anos os datos para nenas, nenos e adolescentes en Galicia foron incrementándose. No 2020 alcanzou o seu máximo histórico, do 33,5 %, para, nos anos posteriores, volver diminuír.

No ano 2024, a taxa AROPE para o conxunto da poboación de Galicia é do 18,7 % e para a infancia o dato é do 16 %. Trátase do dato máis baixo de toda a liña histórica, a 18,1 puntos da media estatal. En total, en Galicia hai 58.000 nenas, nenos e adolescentes en situación de AROPE.

Galicia ten o dato de pobreza e/ou exclusión social entre a infancia máis baixo de España. Isto débese á redución de 8,9 puntos que logrou no último ano, o maior descenso do país.

Se se analizan os datos por tipos de familia, en Galicia a taxa AROPE dos fogares con nenas, nenos e adolescentes é do 14,1 %, o cal representa un decrecemento de 11,3 puntos en comparación co ano 2023, o maior do país.

Gráfico 17. Evolución da taxa AROPE infantil –(estratexia Europa 2020) España-Galicia (2008-2024)

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

A taxa de pobreza infantil en Galicia caracterízase por ter valores inferiores aos da media nacional. Dende o 2008 a tendencia da taxa de pobreza na rexión foi descendente, situándose no 2014 en 18,2 %. A partir de entón, empezou a incrementarse de forma paulatina, ata alcanzar o 25,9 % no 2017. Ao ano seguinte, a taxa sufriu unha importante caída de case 8 puntos, pero nos dous anos posteriores houbo un incremento que contribuíu a que, para o 2020, a taxa de pobreza na rexión chegase ao seu máximo histórico de 29,7 % e, por primeira vez, superase á media nacional.

Na actualidade, a taxa de pobreza infantil en Galicia é do 13,5 %, a máis baixa dende que se teñen datos. A pobreza entre as nenas, nenos e adolescentes na rexión descendeu en 7,7 puntos (o segundo maior descenso despois de Balears). Isto fai que **para o 2024 Galicia sexa a comunidade autónoma coa taxa de pobreza infantil máis baixa de España.**

En total, en Galicia hai 48.000 nenas, nenos e adolescentes en situación de pobreza.

Como é habitual, a pobreza infantil é máis alta que a existente para o conxunto da poboación, que é do 14,2 % e descendeu en 5,2 puntos con respecto ao ano anterior.

Por tipo de familia destácase que a taxa de pobreza dos fogares con nenas, nenos e adolescentes é do 11,5 % e tivo un descenso de 9,1 puntos con respecto ao 2023.

A taxa de pobreza infantil en Galicia case non se modifica se se calcula a través do limiar estatal, medrando 0,7 puntos ata situarse no 14,2 %. Isto supón que Galicia segue sendo a autonomía coa menor taxa de pobreza monetaria entre as nenas, nenos e adolescentes.

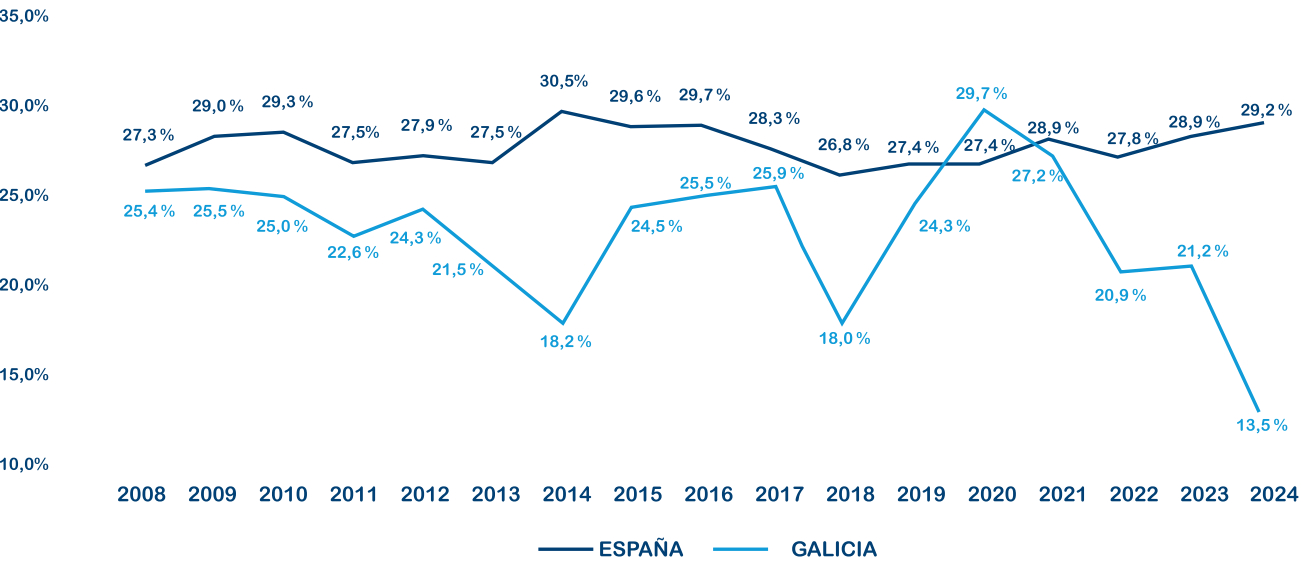
Outro indicador de pobreza, neste caso subxectivo, son as dificultades para chegar a fin de mes. En Galicia o 18,8 % das nenas e nenos menores de 18 anos indicaban que nos seus fogares había grandes dificultades para chegar a fin de mes. O dato para o conxunto de España é do 26,5 %. Pola súa parte, o 26,9 % das

nenas e nenos menores de 18 anos manifestan certa dificultade para chegar a fin de mes en Galicia, dato moi semellante ao da media, que é do 27,2 %.

Galicia presenta o dato máis baixo de desigualdade. Non existe información para a poboación infantil, pero a nivel xeral o indicador Gini é de 26,8, cun descenso de 0,7 puntos no último ano e a 4,4 puntos da media nacional. Convén lembrar que conforme o dato se aproxime máis a 100 a desigualdade será maior. **Pola súa parte, o indicador s80/s20 de Galicia é tamén o máis baixo do país, situándose en 4,2**. Isto quere dicir que o ingreso do 20 % máis rico da poboación adulta era aproximadamente 4,2 veces superior que o do 20 % máis pobre. O dato do conxunto de España é de 5,4.

Gráfico 18. Evolución da taxa de pobreza infantil (indicador AROPE–estratexia Europa 2020) España-Galicia (2008-2024)

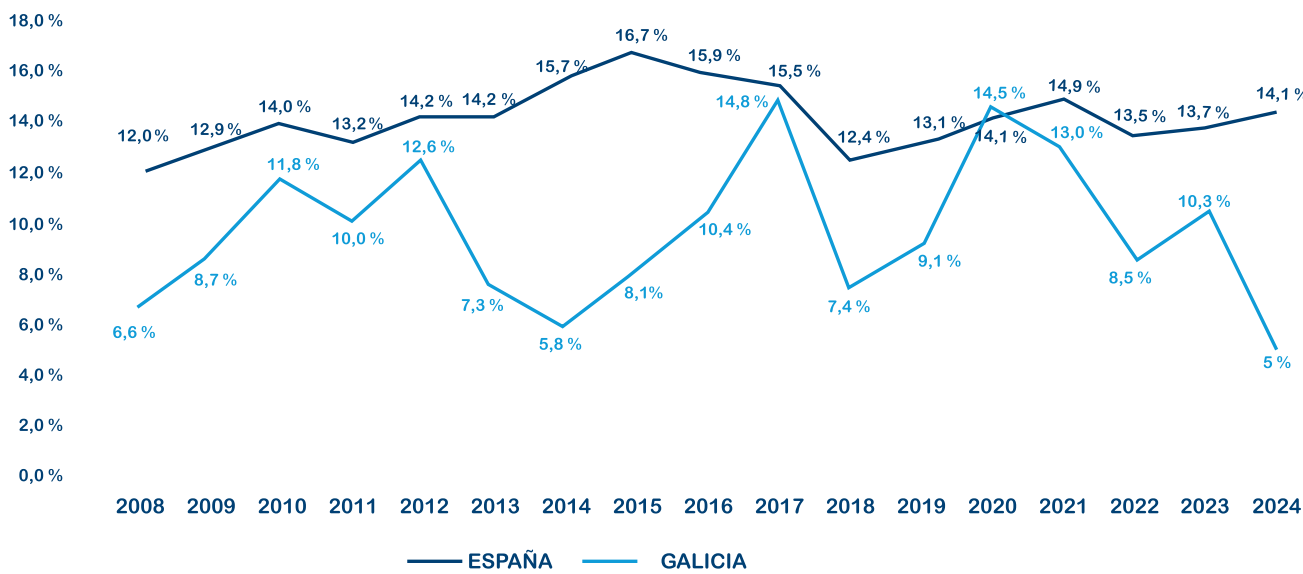

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

Galicia presenta taxas de pobreza severa infantil inferiores á media nacional. Na evolución pódese observar como a pobreza severa entre as nenas, nenos e adolescentes acadou no 2014 o 5,8 %, o dato máis baixo ata a data. A partir deste ano foise incrementando e no 2017 chegou ao seu valor máis alto, que foi do 14,8 %. O ano 2020 levou a un novo aumento, ata o 14,5 %, lixeiramente por enriba da media nacional. Porén, nos anos posteriores a tendencia foi cara o descenso.

Para o 2024 Galicia presenta o dato de pobreza severa entre a infancia máis baixo dende que hai rexistros, do 5 %. É a comunidade autónoma na que máis descendeu a taxa, en 5,3 puntos, e sitúase como a rexión coa menor taxa de pobreza extrema infantil.

Gráfico 19. Evolución de taxa de pobreza severa infantil (indicador AROPE–estratexia Europa 2020) España-Galicia (2008-2024)

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

Non existen datos para a carencia material severa en Galicia para toda a serie histórica, pero si que é posible analizar certa evolución ao longo dos anos. Tal e como pode verse na gráfica, Galicia presenta valores inferiores á media nacional ou, como moito, similares durante as épocas de maior crecemento da taxa.

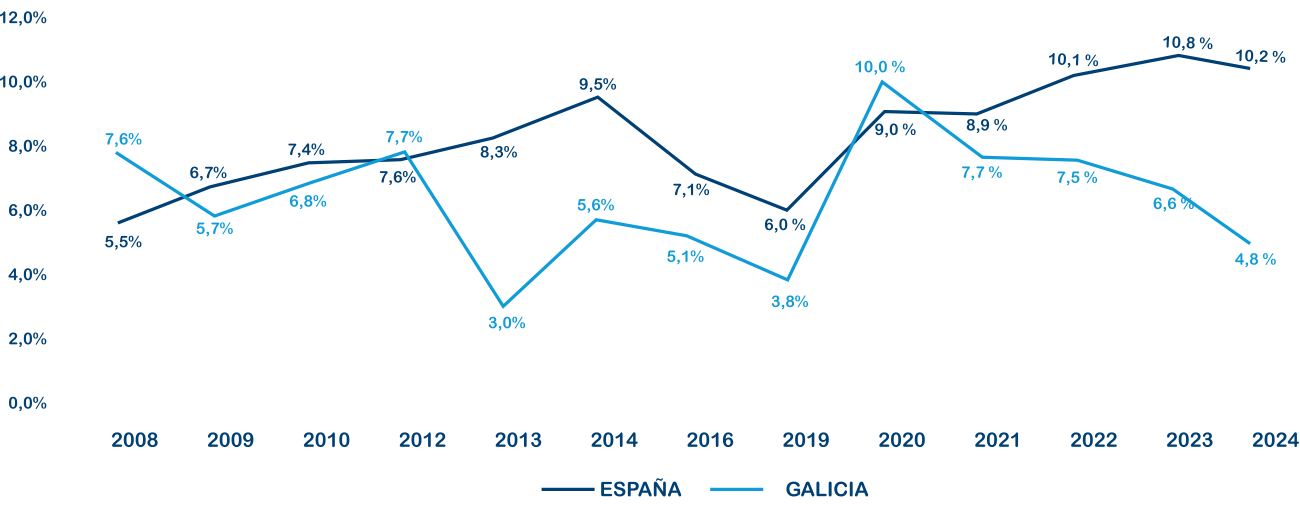
O 2019 destaca por ser un dos anos coa taxa máis baixa, do 3,8 %, pero en cuestión dun ano incrementouse en máis de 6 puntos, ata o 10 %. Durante os dous anos posteriores a taxa estabilizouse en torno ao 7,5 %.

No 2024 a carencia material severa entre a infancia alcanza o seu mínimo histórico, do 4,8 %, e, tras un descenso de 1,8 puntos, Galicia sitúase como a autonomía con menor taxa. Outra característica interesante é que a carencia material severa entre o conxunto da poboación da rexión é case igual á taxa infantil.

En total hai 17.000 nenas, nenos e adolescentes en Galicia sufrindo de carencia material severa.

Gráfico 20. Evolución de Carencia Material Severa infantil (indicador AROPE–estratexia Europa 2020) España-Galicia (2008-2024)

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

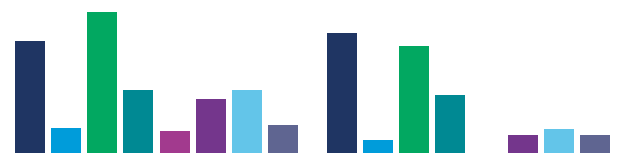
Nas carencia materiais, aínda que non se cumplan os requisitos para ter carencia material severa (4 conceptos de 9), o 31,9 % dos fogares con nenas, nenos e adolescente sinalan, polo menos, dous conceptos. Pola súa parte, o 13,7 % sinala polo menos tres. Isto contrasta coa media nacional, que é de 37,4 % e 22,6 %, respectivamente.

Galicia adoita presentar valores inferiores aos da media estatal nos ítems que compoñen a carencia material. A excepción é o indicador “non pode permitirse ir de vacacións polo menos unha semana ao ano”. Porén, no último ano a mellora dos datos de Galicia, que pasou do 40,4 % ao 36,7 % fixo que se reducira a fenda.

De feito, é a rexión cas porcentaxes máis baixos de poboación infantil que viven en fogares que non teñen capacidade para afrontar gastos imprevistos (28,3 %), que tiveron retraso nos pagamentos da vivenda e nos de comprar (6 % e 7,5 %, respectivamente) e nos que non poden permitirse un ordenador persoal (4,4 %).

No último ano cabe destacar o incremento en case 2 puntos dos fogares que non poden permitirse unha comida de carne, polo ou peixe cada dous días. Trátase do maior incremento do país. Se ben a rexión segue mantendo valores inferiores á media nacional.

Táboa 3. Indicadores da Carencia Material Severa (indicador AROPE–estratexia Europa 2020) España-Galicia (2024)

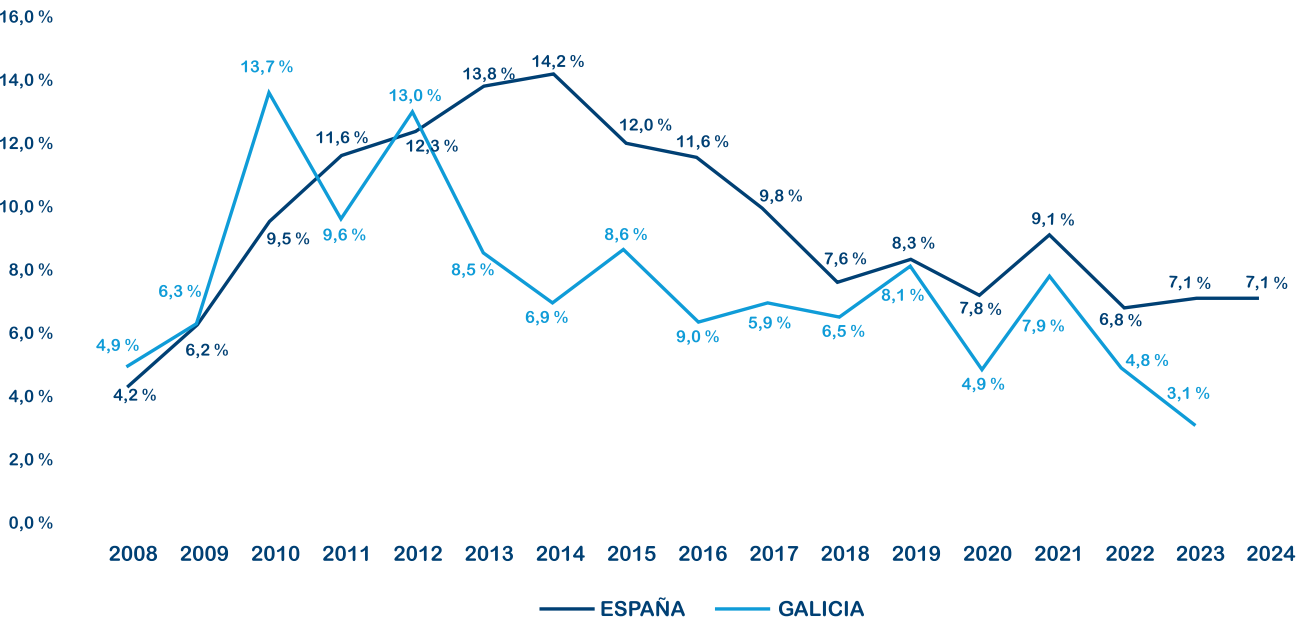
		España	Galicia
	No puede permitirse ir de vacaciones al menos una semana al año	35,6 %	36,7 %
	No puede permitirse una comida de carne, pollo o pescado al menos cada dos días	6,9 %	5,1 %
	No tiene capacidad para afrontar gastos imprevistos	41,9 %	28,3 %
	No puede permitirse mantener la vivienda con una temperatura adecuada	17,9 %	14,9 %
	No puede permitirse disponer de un automóvil	5,7 %	
	Ha tenido retrasos en el pago de gastos relacionados con la vivienda principal (hipoteca o alquiler, recibos de gas, comunidad...) en los últimos 12 meses	16,3 %	6,0 %
	Ha tenido retrasos en el pago de gastos relacionados con la vivienda principal (hipoteca o alquiler, recibos de gas, comunidad...) o en compras a plazos en los últimos 12 meses	18,9 %	7,5 %
	No puede permitirse disponer de un ordenador personal	8,7 %	4,4 %

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

A Baixa Intensidade no Emprego nos Fogares (BITH) con nenas e nenos menores de 18 anos amosa que Galicia ten a tendencia a situarse por debaixo da media nacional, agás nos anos 2010 e 2012, cando se situou en valores en torno ao 13 %. Entre o 2016 e o 2018 os datos estabilizáronse ao redor do 6 %, para volver a incrementarse no 2019 ata o 8,1 %. Nos seguintes anos houbo unha alternativa nos datos, que pasaban, en cuestión dun ano, de valores próximos ao 4 % a incrementos que se aproximaban ao 8 %. Porén, no 2022 e 2023 a taxa comezou a descender paulatinamente e no 2023 chegou a ser a rexión coa menor taxa do país.

Debido á falta de mostra non se pode calcular o BITH para as nenas, nenos e adolescentes. A taxa para o conxunto da poboación en Galicia é do 6,4 %, case un punto inferior á de 2023.

Gráfico 21. Evolución da Baixa Intensidade do Traballo nos Fogares con nenas e nenos menores de 18 anos (indicador AROPE–estratexia Europa 2020) España-Galicia (2008-2024)

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

07 | Conclusións

Galicia presenta datos inferiores aos da media nacional en todos os indicadores que forman o AROPE.

O ano 2020 supuxo en Galicia un importante incremento de todos os seus valores. De feito, durante ese ano acadou os seus máximos históricos en todos os datos que compoñen o AROPE entre a poboación infantil. Foi dos poucos anos nos que os datos da rexión superaron aos da media nacional. A partir de 2020, Galicia comezou a mellorar os seus valores e a situarse entre as autonomías coas taxas máis baixas.

O ano 2024 en Galicia caracterízase por importantes reducións en todas as súas taxas, nun contexto de incremento da taxa AROPE, de pobreza e pobreza severa, e unha mellora xeralizada da súa posición dentro da clasificación nacional. De feito, **para o 2024 Galicia alcanza os datos máis baixos de AROPE, pobreza, pobreza severa e carencia material severa entre a infancia de toda a súa historia:**

- **É a comunidade autónoma que máis logrou descender a súa taxa AROPE entre a infancia (-9,8 puntos), sendo a rexión coa menor taxa de España (16%).**
- **É tamén a rexión con menor taxa de pobreza (13,5%). É a segunda rexión que máis diminuíu a taxa de pobreza (-7,7 puntos).**
- **É a rexión coa menor taxa de pobreza severa infantil (5%), sendo a comunidade autónoma que logrou unha maior redución no último ano (-5,3).**

Convén lembrar que no 2023 Galicia ocupaba o cuarto posto dentro das autonomías en pobreza e pobreza severa.

- **É a rexión con menos porcentaxe de nenas, nenos e adolescentes con carencias materiais severas (4,8%).**

Outras características importantes da rexión para o 2024 son:

- **As taxas de AROPE e pobreza infantil son inferiores ás do conxunto da poboación (18,7% e 14,2 respectivamente) e iguala á carencia material severa (4,9%).**
- Medindo a pobreza co umbral rexional segue sendo a autonomía con menor taxa entre nenas, nenos e adolescentes.

Galicia amosa, en todos os indicadores do AROPE, datos máis baixos que no 2008 e que no 2015, ano a partir do cal se estiman as metas da Axenda 2030. De feito, Galicia é a única autonomía que presenta unha boa evolución para acadar os ODS de reducir a pobreza e/ou exclusión social á metade para 2030, cunha diferenza de -4,2 puntos sobre o dato estimado para o 2024.

Táboa 4: Indicadores AROPE na infancia (E2020) España e Galicia (2008/2015/2022-2024)

		2008	2015	2022	2023	2024
AROE	España	30,1%	34,4%	32,2%	33,9%	34,1%
	Galicia	32,5%	28,8%	24,9%	25,8%	16,0%
Pobreza	España	27,3%	29,6%	27,8%	28,9%	29,2%
	Galicia	25,4%	24,5%	20,9%	21,2%	13,5%
Pobreza severa	España	12,0%	16,7%	13,5%	13,7%	14,1%
	Galicia	6,6%	8,1%	8,5%	10,3%	5,0%
CMS	España	5,5%	9,1%	10,1%	10,8%	10,2%
	Galicia	7,6%		7,5%	6,6%	4,8%
BITH	España	4,2%	12,0%	6,8%	7,1%	7,1%
	Galicia	4,9%	8,6%	4,8%	3,1%	

Fonte: elaboración propia a partir dos microdatos da Enquisa de Condicións de Vida (INE).

En vista dos datos para Galicia, a Plataforma de Infancia, en coordinación coa Plataforma de Organizacións de Infancia de Galicia, propoñen as seguintes recomendacións:

- Garantir a través de plans operativos específicos de Garantía Infantil que Galicia destine un **mínimo do 5% dos recursos do Fondo Social Europeo do marco plurianual 2021-27 á redución da pobreza infantil**, transparencia sobre os programas aos que se dirixen e avaliación destes.
- Elaboración do **Plan de Apoio ás familias monoparentais** para facer fronte aos elevados índices de pobreza que padecen (máis do 80% están encabezados por unha muller) e cumprir co establecido no artigo 40 da Lei de Impulso Demográfico de Galicia. Ademais, **apoiar especificamente ás familias con nenas, nenos e adolescentes con discapacidade**, que lles permita normalizar a situación na que se encontran, aumentando o apoio social e económico.
- Dotar de medidas de **acceso a unha vivenda digna, adecuada e accesible**, que aborden as situacións de exclusión residencial severa das familias en risco con hijas e hijos a cargo, mediante a creación dun parque básico de emerxencia, multiplicar por tres o parque público de vivendas en aluguer social e implantar liñas orzamentarias e procedementos para a prevención de desafiuzamentos, ademais do acceso a procesos estables de inserción socioresidencial en colaboración con entidades do Terceiro Sector Social.
- Avanzar cara unha **renda garantida de cidadanía** para que chegue ao maior número de familias vulnerables. Instase a corrixir a escalada do limiar de pobreza para poder incluír ao maior número de fogares en risco de pobreza e/ou exclusión social. Para iso, recoméndase **modificar a Lei de**

Inclusión Social de Galicia, asegurando tanto unha simplificación burocrática como unha adecuada complementariedade entre a Renda de Inclusión Social de Galicia (RISGA) e o Ingreso Mínimo Vital (IMV). Debe garantirse o orzamento da RISGA para complementar o IMV ata o limiar de pobreza relativa, así como atender a aquelas persoas e familias que non están cubertas por este último. Ademais, debe recoñecerse o dereito, non a obriga, a acceder a procesos de inclusión social integrais e estables.

- **Priorizar nas políticas activas de emprego a nais, pais ou titores/as con fillas e fillos a cargo**, sabendo que o emprego nunha familia é imprescindible para que as nenas, nenos e adolescentes teñan os recursos necesarios para garantir a cobertura das súas necesidades básicas, evitando a súa desprotección.
- Dotar á administración dos **recursos necesarios para a tramitación dos procedementos de regularización de nenas, nenos e adolescentes migrantes**, mediante servizos externos ou xurídicos propios, asegurando a non existencia de obstáculos administrativos para regularizar a súa situación xurídica, residencial e laboral, acelerando o acceso a axudas e á súa integración.
- Fomentar a creación dunha **comisión intersectorial que traballe dende unha perspectiva de dereitos da infancia na integración dos nenos, nenas e adolescentes migrantes non acompañados**, coordinada dende a administración autonómica e composta por representantes dos sectores máis involucrados, como son os departamentos responsables do sistema de protección, educación, sanidade, entidades do ámbito da infancia, migración e a Federación Galega de Municipios de Provincias (FEGAMP).
- Promover recursos e medidas para **compensar as desigualdades sociais no ámbito educativo**, poñendo en marcha un plan de choque contra o abandono e o fracaso escolar con medidas de orientación, apoio e reforzo educativo adaptadas ás necesidades do alumnado vulnerable, ademais de capacidades á comunidade educativa sobre as necesidades de apoio a nenas, nenos e adolescentes con necesidades educativas especiais.
- Mellorar o acceso a **becas comedor** dos concellos, mediante a armonización dos criterios en todos os municipios, de forma que exista un **sistema de tramos que beneficie ás familias dependendo do nivel de renda**. De igual forma, requírese **acelerar a tramitación de becas comedor** para familias con baixos ingresos con nenas e nenos a cargo.
- **Apoiar a adquisición de libros de texto e o acceso a actividades extraescolares** para reducir a brecha educativa, tendo todos/as as mesmas oportunidades de participar en actividades que benefician o seu desenvolvemento académico, social e emocional.
- **Garantir** o acceso de nenas, nenos e adolescentes de familias vulnerables a **actividades de verán de ocio e tempo libre**, onde tamén se garanta o acceso do comedor escolar.

- **Apoiar a adquisición de medios tecnolóxicos e conexión a Internet** a nenas, nenos e adolescentes procedentes de familias en risco de exclusión ou de baixos recursos, ademais de apoialos nun uso seguro, crítico e responsable de Internet.
- Poñer énfase especial no **desenvolvemento das zonas rurais**, para que as nenas, nenos e adolescentes que viven nenas zonas non teñan que abandonalas por falta de recursos, servizos ou oportunidades. É relevante **mellorar servizos básicos** como as comunicacións e apostar polo desenvolvemento da dixitalización para facer fronte á fenda dixital existente nas zonas rurais.
- **Reforzar o apoio ás familias en situación de vulnerabilidade para previr separacións e facilitar o retorno familiar**, promovendo o acollemento familiar fronte aos recursos residenciais, especialmente en nenas e nenos menores de 3 anos. Estas medidas enmárcanse na Estratexia Estatal de Dereitos da Infancia e Adolescencia (2023-2030) e responden á necesidade de abordar factores estruturais dende unha responsabilidade compartida.
- Prestar especial atención ás familias máis vulnerables con infancia a cargo para tomar as **medidas oportunas e previr a súa entrada no sistema de protección**. Para os casos nos que non sexa posible evitar o ingreso a recursos residenciais, deberanse promover
- **Reducir a ratio para a atención á infancia tutelada a 1 técnico dos equipos do menor da Xunta (ETM) por cada 30 nenos/as**, co obxectivo de prestar unha atención máis individualizada e mellorar con iso o seu benestar.

08 | Anexo: Siglas

AROPE: At Risk Of Poverty or social Exclusion (Risco de pobreza e/ou exclusión social) (véxase o capítulo de metodoloxía)

BITH: Baixa Intensidade de Traballo no Fogar (véxase o capítulo de metodoloxía)

C: Comunitat/Comunidade, referido ás comunidades autónomas da Comunidade Valenciana e Madrid

C.C.A.A: Comunidade Autónoma

C.F: Comunidade Foral, referido á Comunidade Foral de Navarra

CMS: Carencia material severa (véxase o capítulo de metodoloxía)

ECV: Enquisa de Condicións de vida

GIE: Garantía Infantil Europea

IMV: Ingreso Mínimo Vital

INE: Instituto Nacional de Estatística

NNA: Nenos, nenas e adolescentes

OCDE: Organización para a Cooperación e o Desenvolvemento Económico

ODS: Obxectivos de Desenvolvemento Sostible

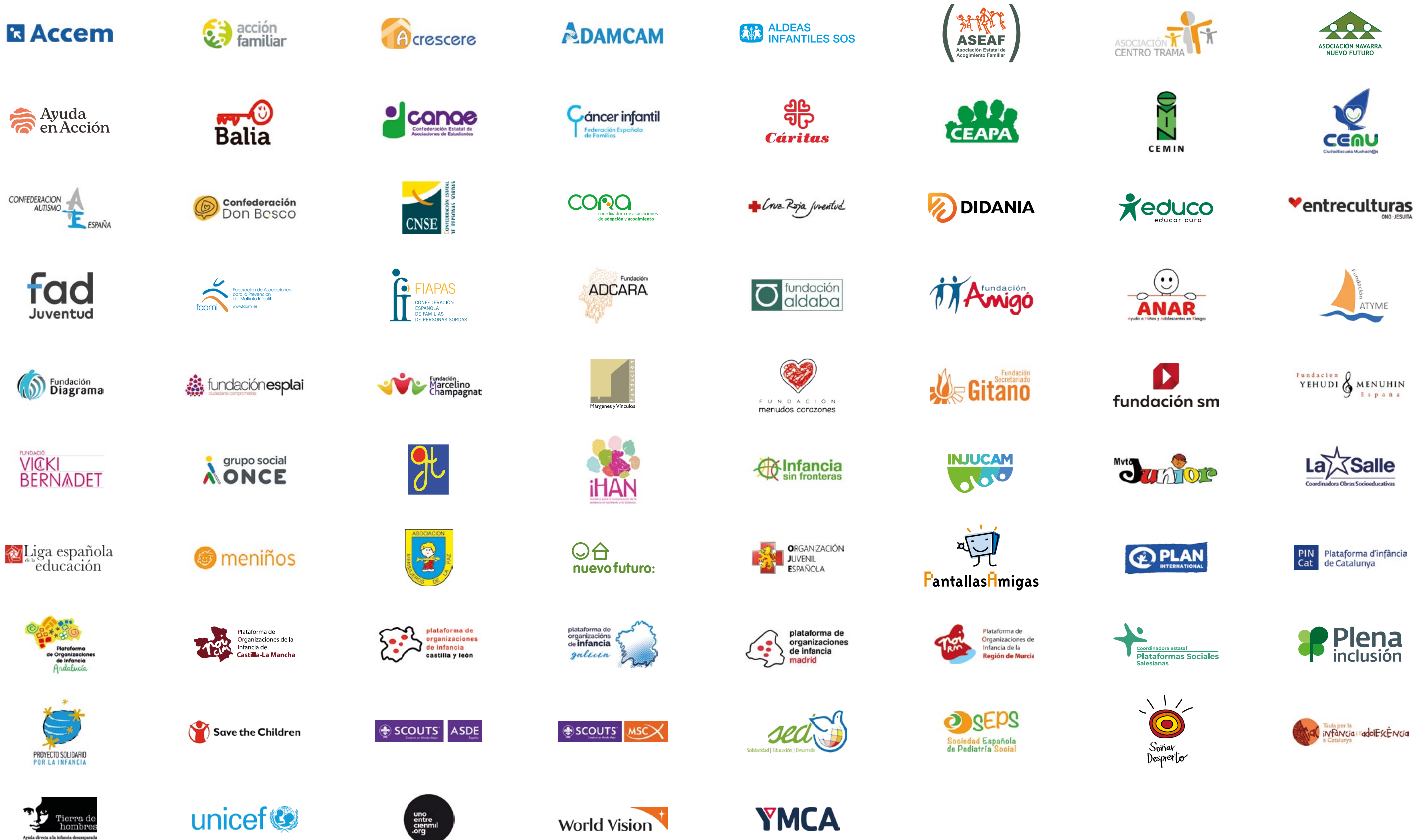
R: Rexión, referido á Región de Murcia

RMI: Rendas Mínimas de Inserción

UC: Unidade de consumo

UE: Unión Europea

Somos una red de más de 70 organizaciones de infancia

plataforma
de infancia
españa

SOMOS UNA RED DE MÁS DE 70 ORGANIZACIONES DE INFANCIA

Nuestra **misión** es proteger, promover y defender los derechos de niños, niñas y adolescentes conforme a la Convención sobre los Derechos del Niño de Naciones Unidas.

Nuestra **visión** es alcanzar el pleno cumplimiento de los derechos de niños, niñas y adolescentes, integrando el esfuerzo de las organizaciones de infancia y de todos los agentes sociales.

Financia

www.plataformadeinfancia.org

